

WWW.UNIL

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Коло

СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

СА БЕОГРАДСКИМ РАДИО ПРОГРАМОМ

Број 63

13 март 1943

Дим. 5

НАШИ РИБАРИ
НА ДУНАВУ
(Снимак: А. Симић)

Календар мога комшије

НЕДЕЉА, 7 МАРТ.

Онај мали госн комшијин синчић опет добио батине, А, ево и зашто. Питао га учитељ у школи:

— Шта видимо изнад гпаве кад је пепо време?

— Видимо ппаво небо! — одговори лепо он.

— Добро! А шта видимо кад је ружно време, кад пада киша?

— Видимо дно од амрепа!

ПОНЕДЕЉАК, 8 МАРТ.

Оној нашој комшини што по цео боговетни дан свира на клавиру, послао њен први сосед, пекар, букет цвећа. Кад је докторова служавка предавала букет, рекла је:

— Госпођице, господин доктор вас најлепше поздравља и шаље вам ово цвеће!

Музикална сусетка уздахнула:

— Ох... хвала! Је пи то због мог свирања?

— Не него зато што сте тако увиђавни па кад почнете са свирањем увек затворите прозоре...

УТОРАК, 9 МАРТ.

Опет наш комшија ударио у пецање. Свако јутро оде, и доцкан поподне се врати. Наравно увек без рибе. Госпа комшиница му због тога најзад рекла јуче:

— Како могу, матори, да ти верујем да идеш на пецање кад ниједанпут до сада ниси ми донео ниједну рибу!

— Па баш зато и треба да верујеш! — одговорио комшија и наставио да спрема куглице од пројина брашна за сутрашњи риболов.

О СВЕМУ И СВАЧЕМУ

СЕОБА С ЈЕДНОГ ПОЛА НА ДРУГИ

Норвешким поларним истраживачима пошло је за руком да остваре необични покушај да се повећа број животиња на Северном Полу.

Још пре неколико година једна експедиција норвешких зоолога понела је са Јужног Пола неколико парја тамо одомашених пингвина. Да би испитала могућност њихове колонизације на Северном Полу. Због тога су на малом норвешком острву Ресту, у јужном делу Лофота, начинили фарму надајући се да ће се животиње, захваљујући добрим климатским условима, брзо размножити. Међутим пингвини нису успевали онако како се очекивало. Научници су вато решили да их пуште на слободу, уверени да ће и тако угинути.

Недавно су норвешки рибари ухватили једног младог пингвина, који је прешао преко леда на суседно острво Сорое. Рибари који су први пут у животу видели овакву животињу, одмах су обавестили норвешко зоолошко друштво. На тај начин сазнало се за судбину пингвина који су пуштени у слободу.

Овај експеримент значајан је колико са научног, толико и са практичног гледишта. Прво тиме ће се обогатити арктичка фауна и друго, убудуће многе поларне експедиције биће сачуване од глади. Јаја пингвина као што је познато, врло су укусна за јело и врло хранљива.

ДА ЛИ ЗНАЈУ ПТИЦЕ ДА БРОЈЕ?

Професор Келер, шеф Зоолошког института у Кенигсбергу, вршио је опште чија је циљ био да утврди да ли птице могу да науче да броје. Он је пред једног кока метнуо дванаест зрна кукуруза и увек кад је птица прогутала шест зрна он ју је заплашио тако да се није усудила да долигне остала зрна. Најзад је птица престала после шестог зрна да једе, иако је у томе нико није спречавао.

После овог експеримента професор је метнуо зрна на разнобојне картоне и пти-

Неспоразум

— Слуге смо покорне.
— Фала не треба ја сам радим.

СРЕДА, 10 МАРТ.

Узео госн комшија да брани ономад, на заједничком посепу, професоре које су други нападали као најрасејаније људе.

— Ево ја знам једну мпаду девојку,

нову дактилографињу мог начелника... Та је расејанија и од незнам ког професора... Ономад на пример диктирао јој начелник неко писмо пун један сат, па кад су били готови, она га запитала: „Молим вас, господине начелниче, да ли бисте хтели да ми поновите шта сте рекли између: „Поштовани господине“ и „С одличним поштовањем“?

ВЕШТАЧКИ ЗУБИ ПРЕ ШЕСТ ХИЉАДА ГОДИНА

Иако је у области зубног лекаства баш у току последњих деценија остварен велики напредак, из разних скорашњих археолошких налаза доказано је да је дентичка вештина постојала још пре много хиљада година.

Тако се у музеју у Гаду налази лобања с редом вештачких зуба која је нађена у једном етруском гробу поред ваза и скуповеног драгог камења. Рачуна се да су ови предмети стари пет до шест хиљада година. У другим етруским гробовима сем тога нађене су поред природних зуба и добро сачуване златне круне.

Пре кратког времена нађен је у једном гробу у Грчкој код Тебе низ зуба који потиче из трећег или четвртог века пре Христа. У тим гробовима нађени су и златни пломбирани златом, а у рупевинама Аполоноров храма у Делфима пронађени су инструменти од олова који су, како је утврђено, служили за вађење зуба. Вештачки зуби у старом веку прављени су од костију и рогова, али су употребљавани и човечији зуби. На неким мајмунима нађени су вештачки зуби који су били начинени од дрвета дивље смокве.

Код Римљана у првом веку после Христа вештачки зуби нису представљали никакву реткост, а дентичка вештина на-

лазила се сразмерно на великој висини. До опадања ове вештине дошло је тек у средњем веку. На тај начин може се, на пример, разумети да је римски цар Лудвиг Свети, који је умро 1270 године у 56 година живота, имао свега један зуб у горњој вилици.

МУЗЕЈ ЗЕМЉОТРЕСА

Јапан је, као што је познато, земља природних катастрофа, пошто су тамо земљотреси, рад вулкана и тајфун често појава. У Јапану се за једну годину догоди више земљотреса но ма где другде на свету. После ерупције неког вулкана, често настају земљотреси који причињавају ужасне штете. Сеизмографски универзитетски институт у Токију за последње 32 године забележио је 30.000 земљотреса, што значи око 1000 годишње, односно три сваког дана.

Отуда и није чудо што је у Јокохами недавно отворен музеј кога с правом називају „најтужнији музеј света“. То је музеј земљотреса, у коме се налазе све фотографије, релефи и други предмети који се односе на земљотресе који су се догодили у току последњих десет година у Јапану. У музеју се налазе успомене и на страховити земљотрес из 1923 године.

КРОКОДИЛСКИ ЖЕЛУДАЦ КАО РИЗНИЦА

Није само појев желудац музеј различитих предмета. Крокодил не заостаје много иза њега, с том разликом што је крокодилски желудац много већи, па су и изненађена већа. Недавно је један зоолог који је истраживао околну Тагањку Језера у централној Африци у желуцу једног огромног крокодила нашао несварену кесу од шездесет златника. Они су вероватно припадали неком марваном трговцу, који је враћајући се с павара кући чамцем, пао као жртва прождрљивог крокодила. У желуцу тога истог крокодила било је неколико месинганих гривни, наруквица, стаклених украса, 18 каменова разне величине и мноштво животињских костију. И све то ништа није сметало старом прождрљивцу.

ЧЕТВРТАК, 11 МАРТ.

Прича госн комшија како је опет био послом у суду па присуствовао неком кривичном претресу. На почетку суђења, председавајући узео да пита оптуженог (иначе оворелог деликвента):

— Како се зовете?

— Како вас није срамота, госн судио — љутно се овај — да ме већ постоји пут питате како се зовем, и то мене који сам у неку руку ваш послодавац, јер да мене није питао бих вас од чега бисте живели!

ПЕТАК, 12 МАРТ.

Пребацује госн комшији нека његова стара познаница:

— Е, баш си неизлечиви Дон Жуан! Пре неки дан сам те видела опет с неком дамом с којом те никад дотле нисам видела!

— Никад ме ниси дотле, велиш, видела? — запитало шеретски госн комшија.

— Никада!
— Па што онда лупаш главу. Чим ме никада с њом ниси виђала то онда може да буде само моја жена!

СУБОТА, 13 МАРТ.

Кад је већ реч о комшијиним шврћи, ево још нешто. Причао он по комшилуку:

— Код маме је кључ од шпајза, код ње је кључ од фијоке и од ормана где држи паре, код ње је кључ од подрума, код ње кључ од капије...

— Па то значи сви су кључеви код твоје маме? — питао радознали комшилук.

— А, нису. Код тате је кључ од нашег зидног сата... М-ћ

МУМИЈА ОД 2500 ГОДИНА У НЕМАЧКОЈ

У мочварама у близини места Дребинц, у Источној Пруској, оделење немачке радне службе нашло је мумифицирану леш жене, који се у налазио, судећи по многим околностима, отприлике 2500 година.

Наука до сада зна за око 60 мумија, нађених у Шлезвиг-Холштајну, у Северо-западној Немачкој, Данској, Холандији и др. То су врло добро очуване мумије људи и жена, који су вероватно случајно погинули ралећи или лутајући по мочварама, или су пак за казну били по бачени. Познато је да су стари Германи кажњавали браколостомо веома строго и то у првом реду жене, кад би се оне огрешиле о строге моралне народне законе.

Леш жене, који је нађен код Дребинца, био је увијен у овчију кожу. Мумија је пренесена у музеј „Прусија“ у Кенигсбергу. Старост мумије утврђена је по чешљу од слонове кости који је на њој нађен.

НАЈВЕЋИ ДИНАМО НА СВЕТУ

У пристаништу у Токију утоварен је у брод динамо који је произведен у Јапану и који је вероватно највећи динамо на свету. Он је пренесен у Кореју за нову електричну централу Хохкод на реци Јалу. Динамо је тежак 1110 тона и његов капацитет износи 120.000 киловата. Вега је израдила фабрика машини у Токију и рад је трајао pune три године. Динамо је толико велики да је утовар у брод трајао пуне три месеца. Овај нови динамо је од великог значаја за производњу електричне струје у индустријској области Северне Кореје.

Главни уредник Мића Димитријевић * За фотографије Александар Симић * Пртач Ђорђе Лобачев * Уредништво Поекарска ул. бр 31. Телефон 25-010 * Власник и издавач: Спско издавачко предузеће А. Д. Јован Тановић * Администрација Дечанска 31 Београд. Тел. 24-001-10; штампана „Штампарња Београд“ А. Д. Дечанска 31. Тромесечна претплата 58.— дин.

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БЛИОТЕКА

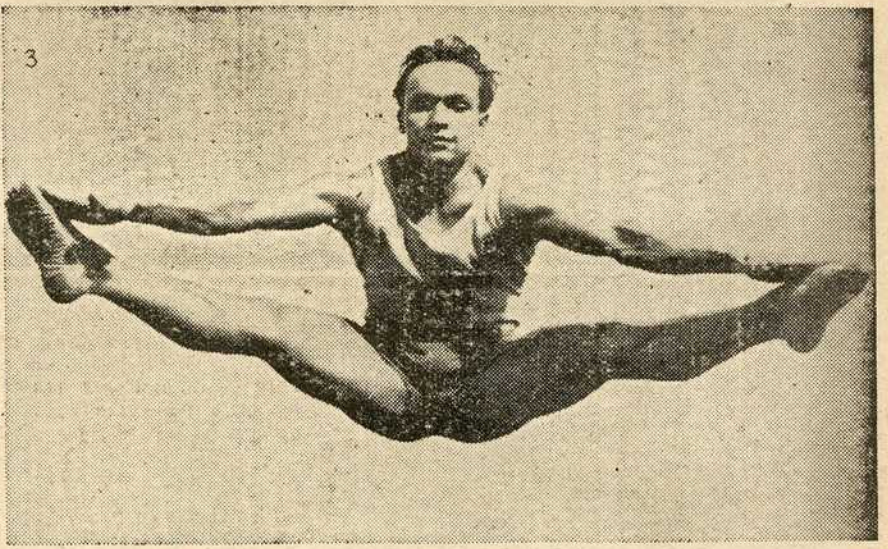
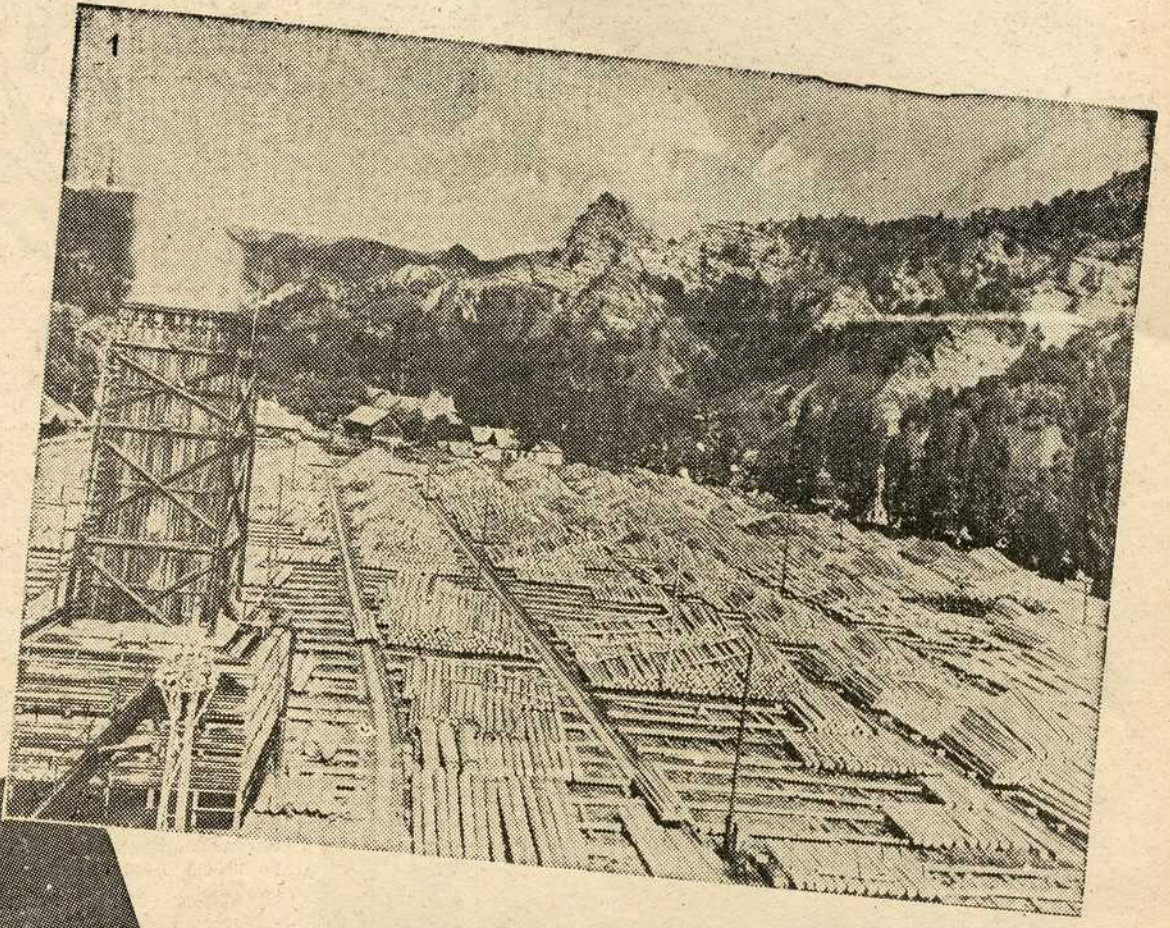
КРОЗ цео СВЕТ

1 — Буковина, данас римунска провинција, добила је своје име по огромним буковим шумама које претстављају главно богатство земље. Наша слика приказује збирио место за дрвену грађу која се у великој мери извози из земље.

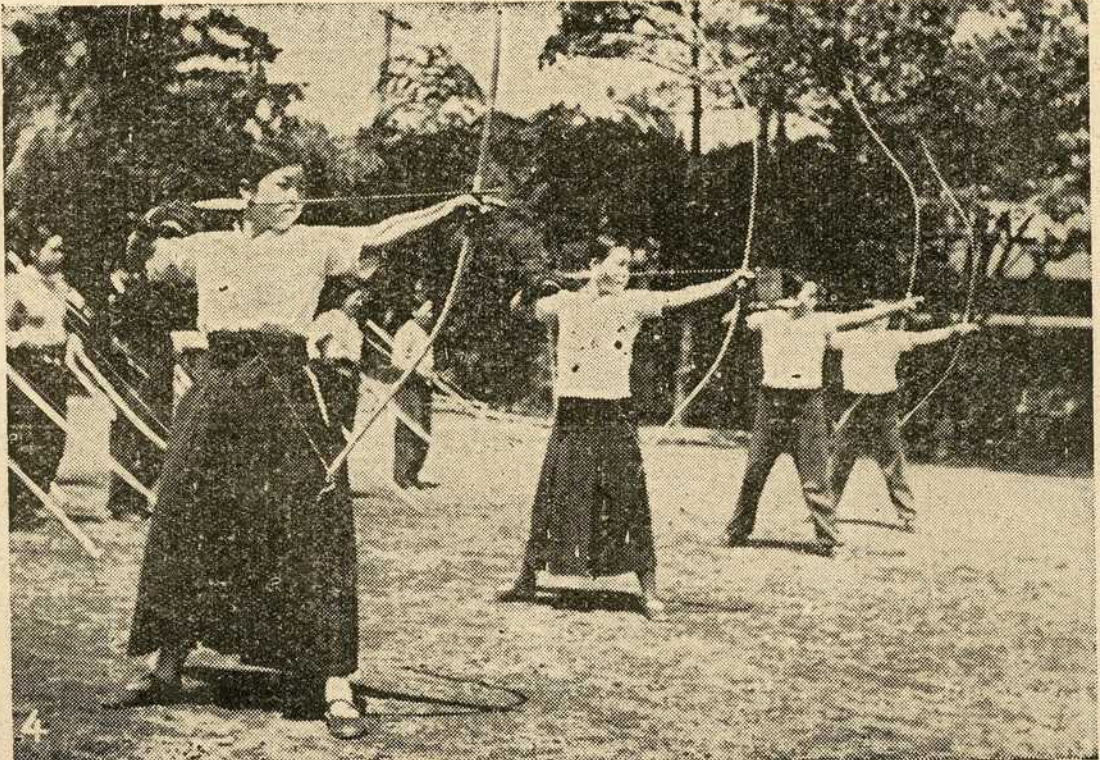
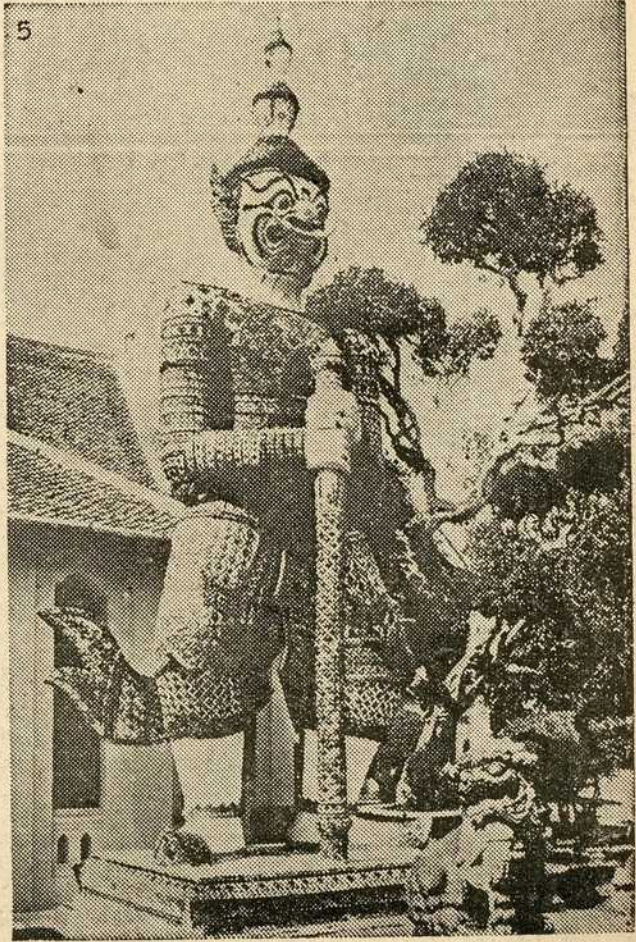
2 — Ово није фабрика лутака ни играчака него један кројачки течај где младе Туркиње уче да шију хаљине за децу. Као што се види на слици, лепе Туркиње су заувек одбациле френчу и зар.

3 — Познати гимнастичар Патаки изводи једну своју гимнастичку бравуру која стварно показује сву лакоћу и лепоту покрета.

4 — Опште је позната ствар колико јапанска омладина воли и гаји спорт. Јапанци су и у спортском погледу једна од најнапреднијих нација. Поред модерних спортова они не заборављају ни своје старе националне спортове. Слика приказује вежбе јапанских девојака у гађању стрелама на Женској високој школи за физичко васпитање у Токију.

5 — Сијам или како се данас зове Таји је земља пагода. Неке од њих су саграђене и у модерном сијамском стилу, од најкрупноценијег мермера који је извезен из Караре у Италији, јер је Сијам врло напредна земља. У исто време много се чувају и пазе старинске успомене. Слика приказује старински кип пред улазом у будистички храм Ват Арун у престоници Банкоку. (Снимци: В. Ф. А.)

25-ГОДИШЊИЦА

"УФЕ"

Један од најбољих филмова у боји је Минхаузен. Методе снимања овог филма у боји превазилазе све оно што се на томе подручју раније створило. Минхаузен, шарени свет из бајки Оријента. Из овог новог великог Уфиног филма видимо читав ред слика као пример уметничке висине и снажног техничког развоја немачког филма у боји.

Са овим уметничким делом прославља Уфа достојно напорни рад 25-то годишњег стварања. Она прославља у ствари, 25 година рада и успеха.

Најбољи немачки уметници дошли су овде до свог изражаја: Илза Вернер као принцеза Есте, која је била од Султана (Лео Слезак) заробљена и од смелог Минхаузена (Хале Алберс) уз помоћ његовог чаробног прстена ослобођена.

М. Ст.

Горе — Султан (Лео Слезак).

Горе — ...и најзад сам пролазио на кугли кроз ваздух.

Лево — Минхаузен у Перзији.

Доле — На дворском балу.

Горе — Илза Вернер као принцеза од Есте.

Највеће европско филмско предузеће слави ове године двадесетпетогодишњицу свога уметничког стварања. Пут којим је филм дошао до данашњег свог облика био је дуг. Прво се почело са снимањем културних филмова. Немачка филмска индустрија заузела је водеће место у стварању ових културних филмова.

У почетку се снимало све што је дошло пред објектив камере. Тек допније се почело с планским радом док се, најзад није дошло до данашњег успона „седме уметности“. За прва снимања употребљавани су само најобичнији лабораторијуми. Заслуга је овог предузећа што је омогућила широким масама да помоћу културних филмова упознају многе тековине науке, а помоћу Уфиних журнала разне догађаје из целог света.

Највећи проналазак Уфиног стварања је „Алфа-колор“. Овим проналаском Уфи је дата могућност да синми многе културне филмове у природним бојама. Уколико се више у филм технички преноси реалност, утолико мора и глума да буде реалнија. То није више позориште испред камере, већ живот и стварност.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.ub.rs

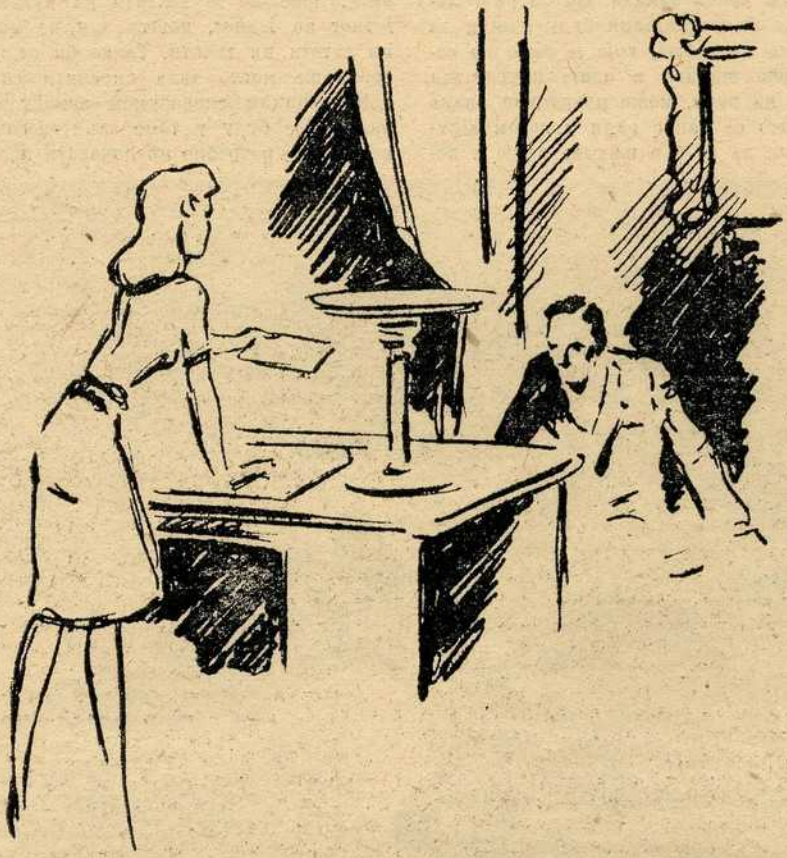
Купина

ПИСМЕ: МИЛОРАД ПАНИК

Саша Петровић волео је жене, али је више волео своју слободу. Због тога су све његове љубави биле кратког века. Кад би се његови пријатељи чудили како се он ослобађа од својих љубавница он им је увек одговарао уз тајанствен осмех: — Имам ја своју мајсторију.

Показала му је једно писмо датирано из Ниша и овако састављено:

„Госпођице, дознала сам да сте ви љубавница Саше Петровића. Ја сам његова жена, законита, зато вас позивам, док још није касно, да прекинете сваку везу с њим. Купина Петровић“.

Није, међутим, хтео да им објасни каква је то мајсторија.

Прошлог септембра раскинуо је с једном ватреном, сладострасном мачванком, која се била заклела да ће се, док је жива, везати за њега.

— Од ове се никада нећеш отарасити! говорили су му његови пријатељи.

— Ликвидираћу је до краја године! одговарао је он.

И, заиста, на опште запрепашћење, већ почетком новембра, без икакве ларме лена мачванка вратила му је слободу. И он је то одмах искористио. Убрзо после раскида, ушавши случајно у једно надлештво, пала му је у очи једна плава дактилографкиња, која га је својом љубавношћу и несташлуком одмах очарала. Одлучио је да она буде наследница ватрене мачванке.

И није одуговлачио. Као случајно Саша је сутрадан ручао у једном малом ресторану у близини, где је девојка ручавала; као случајно заподенио је с њом разговор и као случајно имао је при себи карту за позориште, коју је Нада Димитријевић — тако се звала лена дактилографкиња — пристала да искористи. Као случајно ишли су после на вечеру, и... сад и ја морам, као случајно, на овом месту своје приче да, из пристојности, напишем тачнице.

Прошла су три месеца. Нада је напустила мачвицу. Саша је ради ње наместо кокетан мали станчић, где ју је често посећивао, јер није становао с њом, плашећи се да се не веже потпуно.

Најзад је одзвонио и Надин час. После три дана, кад јој је отишао, нашао је сву узрујану. Довикула му је још с прага:

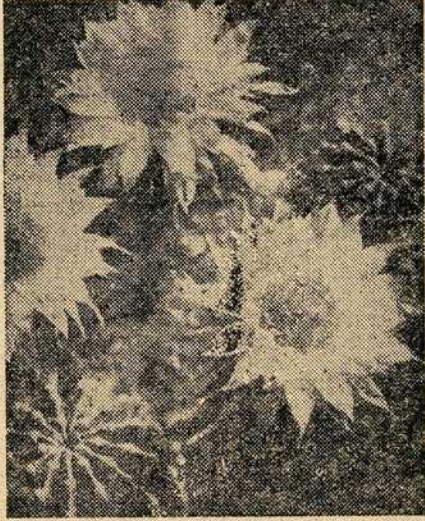
— Ти ми ниси рекао да си ожењен! Саша је почео да се буни, али некако млтаво.

— Поричиш, узвикнула је Нада. — Био доказа!

Саша је оборио главу и признао да је некада венчао у Нишу с том Купином, том лепом приком, у коју се био лудо заљубио. Али, убрзо се затим покајао због те своје несмотрености. Живот с Купином био је несносан.

Мекижон „КОЛА“

1) Гајење кактуса је омиљено занимање љубитеља цвећа, нарочито оних по варошима који немају своје баште. Кактуса има много хиљада врста и

зато је гајење кактуса врло интересно као на пример, сакупљање старих марака или старог новца. Шта мислите, да ли су се и стари Римљани, који су имали дивне вртове, бавили гајењем кактуса.

Не. Стари Римљани нису се бавили гајењем кактуса нити су могли да се баве тим послом, пошто је домовина кактуса Америка (Мексико) која је откривена тек 1492 године.

Хтео је да је напусти. Она му је претрла смрћу ако затражи развод. Напоследку је пристала да се повуче у Ниш, ако јој он обезбеди издржавање.

— До сада — закључио је Саша — остављала ме је на миру. Али сад баш изгледа решена да нас стави на муке. Све можеш очекивати од ње. Баш ме је много жао, мила моја, што сам те изложио толикој опасности. Најпаметније би било да се разиђемо...

— Никада! — одговорила је Нада ватрено и одлучно.

И није хтела ни за длаку да попусти. Кад се вратио кући, Саша, подражавајући женски рукопис написао је још једно писмо, јер је и оно прво било од њега. Купина није постојала. То је била његова мајсторија, сасвим измишљена личност помоћу које се ослобађао свих својих љубавница. Кад случајно нека од њих не би капитулирала после два писма, у којима их је Купина позивала да се одрекну њеног мужа, замисљена супруга писала је треће писмо, којим их је обавештавала да долази и остављала им да бирају: нож, револвер или витриол. Пред трећим писмом ни једна није издржала.

Саша је са Надом био тек код другог писма. Пошто га је затворио спремао се да га експедије, преко неког пријатеља из Ниша који је баш тих дана боравио код њега у Београду, али је баш тада зазвонио телефон. Један груби глас упитао је:

— Јесте ли ви господин Саша Петровић?

— Јесам господине... А, ко је тамо...?

— Ја сам капетан у пензији Димитријевић. Надеждин отац. Је ли то тачно да се ви спремате да напустите моју кћер?

— Верујте ми, господине капетане, промуцао је Саша — само извзредне прилике...

Стари капетан га је прекинуо:

— Нећу ништа да знам. Ако се не ожениш мојом кћерком убићу вас! — и, слушалац је треснула.

Запањен том изненадном интервенцијом, уместо да понашае друго Купино писмо, Саша је полетео Нади.

— Ти ми ниси рекла да имаш оца?

— А, јеси ли ти рекао да си ожењен? Могу још то да додам да ме је мој отац, стари и затупани човек и

војник, хтео да задави кад је сазнао да сам ти љубавница. Једва сам га умирила кад сам му рекла да ће се све загладити венчањем... А, с њим се није шалити...

— Значи — узвикнуо је очајни Саша — имам да бирам између двојенства и смрти!

— Можда би се све дало уредити! — предложила је Нада.

— Како? — упитао је Саша живо.

— Па тако да тата оде у Ниш да разговара с том Купином. Пред њим ће она ударити у танке жице... Уосталом ако она загне он ће већ лако с њом, како је пуст...

Овога пута Саша се избезумио. Није се свакако плашио за Купину. Али ако пастрани капетан оде у Ниш да је потражи, па сазна да се с њим терала нека, ко зна шта би све учинио.

Ухваћен у све четири Саша је сад могао да избегне драму, само ако узме Наду.

После неколико дана, за које је време као бајаги преко заједничких пријатеља покушавао да се споразуме са женом, јавио је Нади да је Купина пристала на развод.

— Само гледај да твој отац не крене за Ниш! — препоручио је Нади.

И капетан није кренуо. Чак му се тако мало журило да упозна свог будућег зета, да се није појавио ни на свадби своје кћери, која је прошла у најсавршенијој интимности, на јутрењу тихе топчидерске цркве.

— Бар овога пута могао је да дође — поверио је он Нади, излазећи из цркве.

— То му је било немогућно!

— А, зашто?

Нада је мирно изјавила:

— Зато што се баш данас венчава с Купином!

И како је Саша гледао запрепашћено, Нада је препула у громогласан смех:

— Ето, тако је то, драги мој, кад човек хоће друге да вуче за нос. Онда сам ја видела да је та твоја Купина нека измишљотина. Тако сам и ја измислила свога капетана. Онај што ти је телефонирао био је муж моје вешерке.

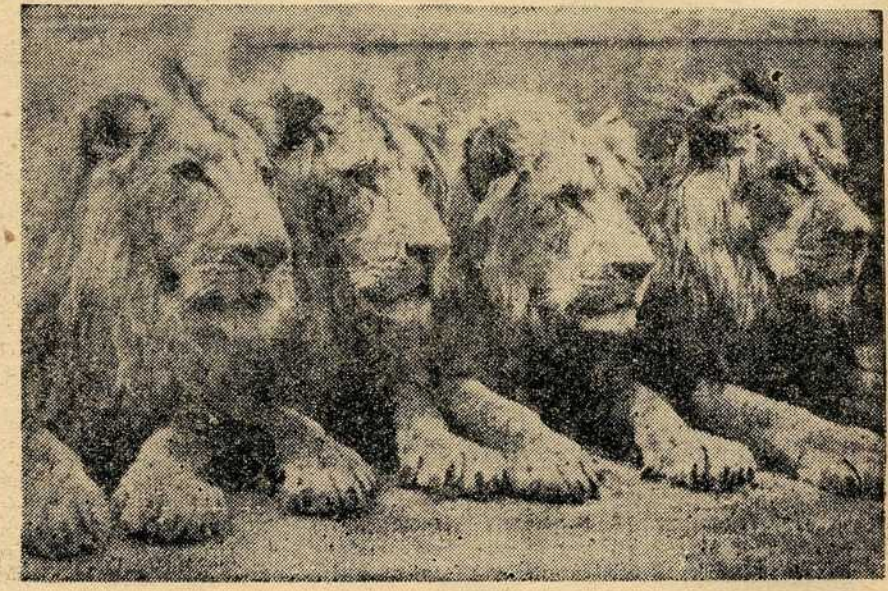
— Значи, ти немаш оца? — забезекнуто је питао Саша.

— Никад га писам ни имала... Као ни ти Купину!...

2) Лавови у природи живе у пустињским пределима, на ивици тропских крајева. Према томе, они су становници жарког појаса. Међутим, у зоолошким баштама они живе у свим крајевима света, а највише у северном делу земље. Шта мислите, воле ли ти лавови врућину и могу ли да је подносе?

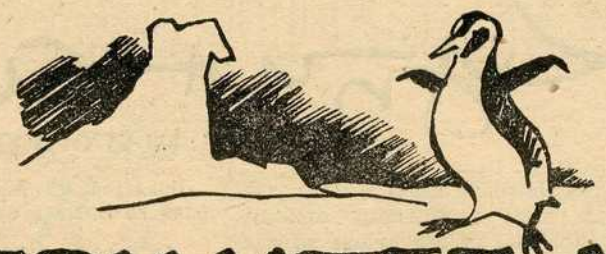
Не. У току времена, лавови по зоолошким баштама као и остале тропске и суптропске животиње навикле

су се на нашу климу тако да више не подносе врућину свог завичаја. Ако таквог лава преселимо у његову стару отаџбину он ће страдати од врућине и најзад ће угинути. То је утврђено опитом. А и у нашим зоолошким баштама, лавови за време великих летњих врућина траже хладовину. Зиму, међутим, подносе доста лако. Такав је случај и с лавовима београдског Зоолошког врта.

Живи Сивор БЕЗ НЕПРИЈАТЕЉА

По причању професора београдског универзитета и нашег познатог научника и истраживача г. др Михаила Петровића, који је 1935 године учествовао у једној научној експедицији која је имала да врши испитивања у близини јужне поларне области — доносимо за читаоце КОЛА изванредно занимљив одломак о јединим живим створовима на свету који немају непријатеља.

до оне кајгане од пингвинских јаја, ни оног неиздржљивог задаха, ни оних ројева мува, што је на томе острву онемогућавало бављење у близини колонија. И овде се показало да су пингвини, немајући да зазиру ни од чега, врло мирни и питоми; на посетиоца чак не обраћају ни пажњу, док их они не почну узнемиравати.

гова јаја могу употребити као храна, али то још не може довести до неких послова већих замаха. Но од оног дана кад индустријалци буду нашли да се месо пингвина, које је само по себи врло жилаво и одаје непријатан задах на рибу, може прерадити онако као што се данас ради с месом ајкуле, или да се бар њихово перје и ко-

ше но покупити, без икаквог оружја, све пингвине у једној њиховој колонији; довољно је хватати их рукама, једног по једног, пошто они не могу ни летети ни трчати. Такво би се истребљење могло тада спречити само међународним споразумом између земаља које буду у томе заинтересоване. А није потребно предочавати коли-

II

Идући од острва светог Павла право на југ, не nailази се ни на какву суву земљу све до пустих, очајних и велики део године ледом окружених Кергеленских острва, удаљених од острва св. Павла за неких 1.200 километара. Острва се налазе сасвим изван свих саобраћајних путева на кугли земљиној. Једини начин да се данас дође до њих, то је, или специјалним бродом, са којом научном експедицијом, или са којим бродом за лов китова или фока. Пошто се острва налазе насред неизмерног океана, ни издалека незаштићена каквом континенталном масом, изложена су преко целе године сталним и јаким ветровима. Стене на обали су истругане, местимце и углачане од обалског песка, који вековима са обала дижу јаки ветрови. Буре, оркани и циклони су веома чести; небо је увек наоблачено, а врхови каменитих брда ишчежавају у облацима. На голим брдима постоји једна зона вечитог снега, који се никако не топи; испод те зоне он се делимично или потпуно топи и онда на таквим просторима има и нешто крхљаве вегетације.

Кергеленски архипелаг сачињавају око три стотине острва и острваца која окољавају једно велико острво Кергелен, по површини приближно једнако са Корзиком. Природњаци наше експедиције преселили су се на острво и подигли привремени стан од камења, дасака и платна.

Острва се налазе сасвим изван свих саобраћајних путева на кугли земљиној. Пут до њих из Европе износи преко 17.000 километара.

Пингвини и ту живе мирно — без непријатеља. Да ли ће, међутим, увек остати тако да пингвин, у областима у којима живи, нема икаквог непријатеља? До сад је то било тако, и то без икаквог изузетка, али се већ унапред може рећи да то неће за навек тако и остати. Срећом његовом, то бе-

сти могу искоришћавати у каквој индустрији, биће свршено с пингвинима, и њих ће убрзо и за навек нестати са лица земље. Јер ништа није лак-

ко би било жалосно истребљење једног тако лепог, умиљатог, безазленог и нешкодљивог створа као што је пингвин. (Крај)

Рубав Синт

ПИШЕ: М. СТОЈКОВИЋ

Стојан Станижан иде у град. У среско начелство. За такву глупост су га позвали: пре четрнаест дана ишао је у град на пазар. Саобраћајца је гледао његова кола, дигао десну руку и кад је Станижан зауставио кола, питао:

— Чичице, где ти је табла? Станижан таблу није имао. Знао је да треба да има на колима таблу с бројем и ознаком места, али није се журно да је узме. Ревносни су ови саобраћајци! На тамо, куда сада иде, забоба, налази се његов син Никола. Препознао је на позиву његов потпис. Љутио се што то син није одмах уредио да не мора да одлази у то надлештво, јер је он то страшно мрзео, али је после овако резоловао: Никола има сигурно много посла и не стиже све да прочита што потписује. Али све ће бити добро када буде видео да је позвао свога рођенога оца, да би му судно због такве глупости, која не заслужује ни да се о њој говори.

Станижан је био врло охол због свога сина. Много га је коштало школовање синовљево, али он није жалио пара, јер је могао бар свуда да се похвали да има сина господина. И то још каквог господина! Никола Станижан иако је још млад, заузима такав положај да га у срезу сви познају. После среског начелника, он је све и сва. Сви који долазе у додир са начелником само га хвале.

— Па то је наш човек и веома је праведан — говоре сви.

Дошао је Станижан у одређено време и чека у чекаоници. Тражи врата бр. 2, како то у позиву пише. Испред врата стоји много света. Али Станижан не мора да чека. Закуцао је снажно на врата и када је чуо одговор изнутра: „напред“, ушао је.

У канцеларији изнад гомиле хартије, приметио је Станижан свога сина Николу. Син је погледао оца и како је већ био навикнут, званичним тоном наредно је:

— Чекајте мало док вас будем прозвао!

Станижану је било тешко кад је ове речи чуо. Али шта је могао да ради? Послушао је. Шета холником и мисли да је син ипак могао према њему друкчије да се опходи, а не као с осталима. Није му ни до разговора. Док је чекао чуо је иза врата:

— Стојан Станижан!

Ушао је. Загледао се у сина. Овај је, међутим, био толико заузет у те вражје папире. Добрабио је један и почео да чита. Читао је оно што је Стојану већ познато. Да је ишао колима у град и није имао таблу са бројем и ознаком среза Никола Станижан довршно је читање акта, подигао главу и уперео поглед у свога оца.

— Је ли тако?

— Да, тако је! — одговара отац и мисли у себи: какву то шалу с њим

разанођења. А то је овде било без оних непријатности које је експедиција имала у пингвинским колонијама на острву св. Павла. Ту више није би-

вазлено божје створење за данас још нема за човека никакве економске вредности. Само су бродоломци, ловци китова и фока, запазили да се ве-

збива његов рођени син. И чека када ће скинути наочаре да погледа љубавно свог старог оца и да му каже: е па бабо иди кући! Ја ћу то већ некако да удесим! Али тај тренутак некако дуго не долази. Лице Николе Станијана било је и даље озбиљно када је питао:

— Значи да признајете, Стојане Станијану?

— Да, процедио је старац кроз зубе, узалудно очекујући искрену промену тона. У њему је већ јуч кинила и зато је додао заједљиво:

— Тако је, тако... мој господине!

— Е, онда ћете платити 200 динара глобе!

— Ја и казна? забезбеху се стари Станијан. А кад је видео да лице његова сина оста и даље строго, почео је с пребацивањем:

— А зато сам ја тебе школовао, зато сам ја тебе Никола слао на студије да би ме казнио? Е, Никола, Никола, па ти тако мене!?

— Али бабо, то мора тако да буде — онекну син.

Добронамерне речи сина само су још повећале гњев оца.

— Шта мора да буде? Зар да син казни старог оца?

— Знаш ли шта оче? покушао је Никола Станијан да умири оца. — Ја ћу за тебе да платим казну, али то тако мора да иде, такав је ред... пропис...

Разочарао, тетурајући изишао је стари Стојан из канцеларије. Успут је размишљао како су чудновати ти закони, по којима ни син не може оцу да учини тако ситну услугу. Неће више да се смеје ни саобраћају да га је узалуд пријављивао. Чак неће више ни да се хвали никоме да тамо негде у граду има доброг сина који је учеван, велики господин — јер ето и старог оца кажњава и ни за што, такорећи...

тио — болестан! Помислио је, дакле: „Отићи ћу кући па ће ми Мирјана спремити чај“. Био је сигуран да га Мирјана чека, да ће му ужурбано спремити постелу и понуде...

Зато је осетио расположење блиско бесу, кад му је собарица рекла:

— Госпођа је изишла!

— Изишла? А куд?

— Па, гао и сваког дана, господине...

— А, када ће се вратити?

— Госпођа ми није рекла. Али мислим да има једно писмо на господиновом столу.

Прогунђао је: „Добро“, баш зато што није било добро и полетео у своју канцеларију. Ту га је чекало писмо с његовом адресом на омоту, исписаном деликатним али и одлучним женским рукописом.

Други човек можда би поцепао коверат, журећи да сазна можда најгоре. Али, Милорад, који је био пружио руку, пустио је да клоне. У његовим мислима одјекивао је један глас и тај глас, као врхунац прилике био је његов:

„Онога дана када се то догоди, ја ћу те одмах обавестити. Наћићеш моје писмо на видном месту и знаћеш што треба да знаш!“

Мирјана је запамтила лекцију, али је сада она написала писмо. „Зашто?“ питао је јечећи. Растрзан очајањем и белошћу држао је главу обема рукама.

„Али, зашто? Мирјана је имала све да буде срећна?!“

А шта је он о томе знао? Никад јој то питање није постављао. Било му

Писмо

ПИСМЕ: ГОРДАНА ДУЛЕТИЋ

Женећи се Мирјаном Марковић, Милорад Павловић није од ње сакрио своје мишљење о брачном животу како га је он замислио.

— Ја те волим, Мирјана. Доказ је што те узимам. Али, рећи ти да ћу те увек волети, то је друга ствар. То свакако може и да не буде. Али, опет, с друге стране, то је могуће. Ниједан човек не може да тврди ни да ће бити веран ни да ће бити истрајан. Али, ја ти могу рећи, ако се што догоди, да ћу те обавестити... Благовремено. Наћићеш моје писмо на видном месту и знаћеш — што треба да знаш. Ја рачунам на тебе да ћеш у том случају бити на висини догађаја. Само без суза, без драме, Развешћемо се... и ти ћеш обновити свој живот, а ја свој...

Мирјана је била девојка каквих има много по нашим паланкама, савршено васпитана и савршено неупућена у стварност живота, одгајана једино за то, да би постала беспрекорна и послушна супруга свемоћног мужа. Имала је поред тога једно од оних благих лица процидљива погледа и финих усана, једно од оних лица, која су навикла на обазривост и на потребу да ћуте...

Да ли је она волела Милорада Павловића кога су јој претставили, у Београду, код тече и тетке у гостима, као добру партију? Није било пристојно постављати то питање. Да ли је он волео Мирјану? Исцупише би било опасно запиткивати. Али, он је свакако волео њено васпитање, њен послушан и поштен став, све оно што му је гарантовало у вароши, као што је Београд, где је требало да се сместе, потпуну брачну безбедност. Није био нарочито решен да вара Мирјану, али је одлучно желео да не буде преварен. Под двоструким знаком мушког ау-

торитета и женске потчињености, изговорено је у цркви, пред свештеником, оно свечано: „ДА!“

Затим су младићи отишли на свадбени пут. Милорад је тамо негде у неком романтичном месташћу, добио неке осне а Мирјана страшно назебла. Измењали су, у тихој романтици и на месечини, пољупце, лекове и међусобне заклетве. После тога, мало омршавели и разочарани вратили су се у свој нови дом. Ту је Милорад поставио нове услове:

— Мирјана, ја те волим. Доказ је што си моја жена, али ти мораш схва-

тити да један човек, као што сам ја, мора да води другачији живот. Нарочито ако је уметник... Према томе ти се мораш помирити с тим, да ја не морам стално ручавати и вечеравати код куће и излазити само с тобом. Ја немам намеру да те занемарим, али не мислим ни да будем роб, јеси ли разумела?

Мирјана је приклонила своју главицу и продужила да се објашњава с млађима. После тога Милорад је почео — да би показао како је господар — да доводи у равнотежу слободу која му је била драга и задовољства брака и брачног огњишта, што је такође волео. Вечеравао је често у вароши, без жене, одлазио на мала путовања, а њу није водио, укратко живео је задовољно, како човек може само онда, кад верује да је господар своје судбине. Његову срећу још је повећавало то, што никад ништа није било у стању да поремети Мирјанино спокојство. Она га чак није ни запиткивала. Све је ишло не може бити боље...

Већ три године њихов брачни брод је пловио је по мирној води малограђанске слоге, кад је једног дана, Милорад Павловић, који је већ имао неколико ванбрачних авантура и спремао се да отпочне још једну нову, пред крај једног лепог дана осетио извесну нелагођност.

Лумперај с друговима од прошле ноћи, ручак тог истог дана у част будуће изабранице, извесне пословне теškoће, све је то допринело да се осе-

довољно што га она слуша. Није знао колико обесхрабрења или равнодушности намећу ту послушност. Он је живео, али она? И ето сад је отишла. Никад више он неће видети оно љубко лице, никад више неће чути онај равномерни глас. Никад више неће имати своје брачно огњиште, јер се једанпут може наћи Мирјана, али само једанпут. Биће му живот сведен само на друштво оних глупавих пријатеља, који ништа друго не знају но да пију и играју карте. Биће жртва жене, као што је она глупава лутка, коју је морао да кључа морским раковима и печуркама, и то зашто, зашто? Кад је није волео и кад је знао да је и она била само пролазна...

У том тренутку отворила су се врата и Мирјана се појавила. Пренеражен, не могући да верује својој срећи, Милорад је одушевљено полетео и зграбио је у наручје.

— Мирјана, мала моја Мирјана ти си се вратила. Опрости ми, немој ме напуштати, ја сам будала, али те волим... Нећу да те изгубим. Чувај ме, чувај ме... и, узми ово писмо натраг.

Не одговарајући она га је љуљушкала у наручју. Над главом уплаканог човека она је гледала у празан простор и смешила се неодређено. Затим је рекла:

— Па добро, нека буде... немој више плакати! То ће проћи!

А кад је остала сама, тек тада извадила је из омота рачун од кројача, који је стигао кад јој муж није био код куће, па се бојала да га не заборави.

Савети НАШЕГ ЛЕКАРА

КАКО НАСТАЈЕ И КАКО СЕ ЛЕЧИ ГРИЗЛИЦА („ЧИР“) У ЖЕЛУТЦУ ИЛИ ДВНАЕСТОПАЛАЧНОМ ЦРЕВУ?

Чињеница је да све више света болује од гризлице („чира“) у желутцу и дванаестопалачном цреву. То долази отуда што је сигуран факат да заиста све више и то мушкараца болује од ове болести. Осим тога све чешће обраћање болесника лекару за помоћ, као и усавршена рентгенска техника омогућују да се гризлица у желутцу и дванаестопалачном цреву лакше открије и лечи. Интересантно је да се раније сматрало да је чешћа желудачна гризлица (овде треба напоменути да је тачнији израз „гризлица“ од „чира“, јер је гризлица нешто што је нагрижено, у овом случају у слузокожи желутца или дванаестопалачног црева, док чир мора да садржи гноја, што свде није случај!) у дванаестопалачном цреву. Међутим од када је техника рентгенског снимања толико напредовала могу се открити и најмање гризлице у дванаестопалачном цреву, кој се, без рентгена, не би никако могле доказати; може бити једва би се могле наслућивати.

Обично суви, високи и нервозни људи болују од гризлице, особе које спадају у тзв. „нервозни тип“ људи. Каже се да су људи који болују од желутца и црева, нервозни, а истина је да зато што су нервозне конституције, болују од желутца и црева.

Да би неко боловао од гризлице, неопходно је да за то има урођено склоност (диспозицију). Нема сумње да и наслеђе у томе игра извесну улогу; деца родитеља са гризлицом лакше ће боловати од исте болести него ли остали. Али само наклоност није довољна; потребни су и спољни утицаји на да постане гризлица у желутцу или дванаестопалачном цреву. У колико ти спољни (тј. изван организма), утицаји делују на нервни систем (узбуђења, бриге, несаница, душевни премор итд.) и у колико они локално утичу на слузокожу органа за варење (на пр. јака топла јела, нередовна и неподесна исхрана, кварни зуби и др.) у толико постоји више могућности за постанак гризлице.

Оно што је лекарска слушалница за преглед грудног коша, то је рентгенски апарат за преглед трбуха, каже један познати специјалиста. Према томе свако дуже трајно обољење у желутцу или цревима, поготово ако показује иоле сумњиве знаке за гризлицу, не треба занустити, него болесник треба, према лекарском савету, да се подвргне рентгенском прегледу. Једино је рентгенска слика апсолутно меродавна за доказ гризлице у желутцу или дванаестопалачном цреву. Осим рентгена, преглед се мора допунити, да би дијагноза била још сигурнија, прегледом желудачног сока и прегледом измета.

Гризлица у желутцу или дванаестопалачном цреву лечи се исто. Душевни и телесни мир и подесна дијета најважнији су фактори у лечењу. Осим тога болесник не треба да пуши, ни да пије алкохол, јер и никотин и алкохол драже слузокожу и појачавају запаљење које увек постоји око гризлице. Ово лечење допуњује се сада лечењем витаминима и аминокиселинама у ињекцијама, а у последње време и истина са још недовољно испитаним дејством! — полним хормонима.

Две најопасније последице гризлице су: крвавење и проваљивање (перфорација) гризлице у трбушну дупљу. Прва је последица мање опасна и лечи се потпуним мировањем, врло поштреном дијетом (скоро гладовање), кесом са ледом на трбуху и ињекцијама за застављање крвавења. У тежим случајевима, кад болесник изгуби много крви, неходна је трансфузија. Проваљивање (перфорација) гризлице у трбушну дупљу много је озбиљнија последица обољења и захтева што хитнију хируршку интервенцију, тј. операцију.

Др. С.

Нова млада Береница

РОМАН ОД Х. Г. КЕРНМАЈЕРА

(9)

Уствари, она је у том тренутку, пожелела да побегне, али, Ауерсбах је држао чврсто за руку.

— Она је права глумица! шапну Цандер ван Тонкену на уво. Друга би већ оберучке прихватила понуду и хвалила би се својим способностима. Само онај ко тако оабиљно схвата свој вадатак, може и да га добро изврши. Немојте да је испустимо!

— Добро, госпођице — рече ван Тонкен — нека буде како ви кажете. Прво ћемо да вас испробамо. Већ сутра можете у атељеу да направите пробне снимке. Имаћете прилике да покажете шта знате и можете. Снимању ће присуствовати и један позоринни режисер.

— А ја ћу ти помагати у послу! рече Ауерсбах.

— Добро, да пробамо можемо, рече Моника и сагну главу да се не види колико се радује. У том тренутку, она би најрадије загрлила цео свет од радости.

— Ах, живот је занста диван, мислила је у себи. — И, колико чудеса још има на свету! Ја сам данас најсрећнија жена на свету!!

*

Кола којима су се возили, наједном се зауставише у једној непознатој улици. Моника погледа кроз замагљени прозор на улицу.

— Где смо?

— Код моје куће, рече Ауерсбах. Илемо да попијемо чај, а сем тога имам нешто врло важно да ти испричам...

Мони је оклевала.

— Ханс, не би ли било боље да узмем такси и да се одвезем кући? Можеш сутра да дођеш код мене и да ми испричаеш то што имаш.

— Не, не, Мони, то је ствар од које зависи наша будућност. Погледај ми у очи...

Она га погледа својим отвореним, искреним погледом.

— Ханс?

— Зар мислиш да сам ја покварен човек, Мони?

— Не, ни једног тренутка нисам то мислила.

— Дакле, имаш пуно поверење у мене?

— Да.

— Онда хајде.

— Идем.

Ауерсбах осветли велико степенште и уђе. Флоријан, његов слуга, са њив али обучен, измилио је негде из угла.

— Па ти још не спаваш, Флоријане?

— Не, само сам мало дремнуо. Извините, молим вас...

— Не мари. Али за казну скуваћеш нам један јак чај — онда се обрати Моника: — Или можда више волиш кафу?

— Свеједно, али прилично сам гладна. Код Тонкенових нисам ништа јела... знаш од узбуђења...

Ауерсбах нареди да се сервира мала бифе. Пошто су се мало поткренили и загрејали чајем, рече Моника:

— А сад причај шта имаш.

Ауерсбах је ухвати за руку. Шта је, управо, имао да јој каже? „Треба да будеш искрен према тој девојци, рекла му је Мела. И то што пре. Можда се још није сасвим заљубила, можда још није доккап...“ Али Моника га је претекла. Забацила му је своје руке око врата.

— Но, дакле, шта чекаш?

— Да, вбиља. Само пре тога треба да ми одговориш искрено на једно питање.

— А то је?

— Да ли ти мене, Мони, многе волиш?

— Ја те волим! А ти?

— И ти си мени драга.

— Само толико, Ханс? И ништа више?

Ауерсбах је јасно осећао да је то већ љубав, права љубав.

— Мони, моја мала Мони!

Загрлио је, чврсто и пољубио тако да је скоро изгубила дах.

— Ја те волим, много волим!

Флоријан који је хтео да уђе могао би се заклети да је, пре но што ће ући неколико пута куцао, али га нико није чуо. Није му остало друго него да се окрене и изиђе.

Сад га је опет Ауерсбах звао.

— Изволите.

— Где сте, побогу? Шта нам не честитате, зар не видите да смо се верили?

— Тако? рече Флоријан и тобоже аучушено подиже обрве. — Уосталом, ја сам већ припремио боцу шампањца...

*

Моникини родитељи још су будни. Код њих, међутим, није тако свечано као код Монике. Напротив, они се непрестано свађају. Стари Милер је већ неколико пута устајао да види колико је сати. И сваки пут је гуњао:

— Већ је прошла поноћ, а ње још нема. Такве су ти данас младе девојке! А ко је крив? Маме су криве, које не умеју да васпитају своје ћерке...

Стара Милерова све то чује, али, за чудо, прави се да не чује и ништа не одговара. И она је у бризи због Монике. Тек кад јој се учини да је стари превршио меру, енергично се брани:

— Шта ти имаш против моје ћерке? Кад постигне такав успех, онда је твоја ћерка. А сад... Уосталом, Моника је паметна девојка, она зна шта ради.

Сва је на мене...

— На тебе је, а нема је кући ни после поноћи...

— Не треба за њу ништа да се брини. Уосталом, млада је и има право да живи. Какве је радости имала до сада од тебе? Само кукање и јадиковање. Ауерсбах је честит младић, види се на њему.

— Да, али је требало да и ми идемо с њима. Каква је то веридба без родитеља? Шта ће бити ако се веридба кваре? Не знаш ти како је код тих глумаца...

— Као да сте ви остали мушкарци друкчији! Замисли шта би било да си се ожене свим женама којима си говорио о љубави! Но, лепо би дала изгледао, стари мој.

Стари Милер није имао на то шта да одговори. Опет је устао да погледа колико је сати. Тек тада је одговорио.

— Што ти мене упоређујеш са Ауерсбахом? Кад сам ја тебе задржао до два часа после поноћи?

И мама Милер је већ била у бризи. Устала је да спреми кафу. Сказаљка на часовнику у кујни показивала је већ четврт до три.

Око пола четри наједном зазвони звонце на вратима.

Госпођа Терезија Милер притрчи вратима брже по што би се од ње могло очекивати.

— Чекај да јој ја кажем своје, добацла је мужу који је такође пошао да отвори.

Али кад је отворила врата предомислила се. Пред њом су стајала два срећна бића која су се управо љубила.

— Али децо, узвикнула је госпођа Милер прекорно.

— Мама, немој да се љутиш, рече Мони, чије је лице блистало од среће.

— Ми смо верени, додаде Ауерсбах толико да и он нешто каже.

Стара госпођа се одмах умирила, само је забринуто климала главом.

— И сви већ знају. Осим тога добила сам ангажман. Мама, главну улогу!

— Шта кажеш? Само тихо да не чује тата...

— До виђења, Ханс. Видећемо се сутра. Заједно ћемо на пробу, зар не?

— Добро, доћи ћу по тебе, Мони. До виђења.

Док је Ауерсбах јурио колима кући, у малој кујници седело је троје срећних људи. Моника је причала и причала.

— Мама, веруј ми, никада још нисам била толико срећна као данас, рекла је на крају.

— Верујем, Мони. Ти си права моја ћерка, а стари нека прича шта хоће...

*

У ван Тонкеновој вили гори још увек осветљење. Свеће у старо-холандским лустерима догоравају. Даме и ожењена господа већ су одавно отишли. Мела, домаћица, такође се већ повукла на спавање. Она сања многе деце која се играју око ње и Паула.

Ван Тонкен, домаћин, још се задржао с последњим гостима, који су у веселом расположењу. Остао је да их послужује само један стари лакеј вичај томе послу. У главном се није висио са содом. Друштво се копка и ван Тонкен држи „банку“, која није велика. Игра се из забаве. Остала су једино старија господа, пословни људи.

Јуршиц стоји замишљен поред кампа. Њега опет муче мисли. Мало је више попио и постао сентименталан. Ван Тонкен му је пријатељ коме би требало да жели добро. Али зашто да он узме бан Меду? И још да буде срећан с њом. Не, до тога не сме да дође!

Јуршиц није хтео да оде пре но што говори са својим пријатељем. Гости су се полагано разилазили и круг око стола постепено се смањивао. Најзад ће остати сами.

Кад су остали сами, једно време су ћутали. Најзад Јуршиц започе разговор:

— Чујем да је Ауерсбах верен?

— Да, видео си му ваљда вереницу.

— Јесам. А откад је верен?

— Више од пола године. А зашто те то толико интересује? Да не желиш случајно да му будеш кум?

— То не, али ме онако интересује. Изгледа да ће му брак бити срећан...

— Срећнији од мога неће бити. Данијеле, Уосталом, извинићеш ме, али треба да идем на спавање. Морам да прилигнем бар два-три сата.

— Куда журиш? Дакле, нећеш да се разводиш?

— Није ми ни на крај памети. Уверно сам се да ме Мела воли и то ми је довољно. Да ми је ко други причао оно што си ми ти причао, лоше би се провео. Теби морам да будем благодаран из других узрока и зато предазим преко свега... А сада идем да спавам...

Јуршиц је добро осетно убод ван Тонкенових речи. И опет му је срце обухватила завист и пакост, али био је немоћан да ништа учини.

— Па, добро, нека ти је пријатно, рече двосмислено.

IX

Пред великим топ-филмским атељеом гори црвена светлост. Пажња! Снима се! Режисер Цандер стоји поред камере и пажљиво посматра игру Монике Милер. Камерман са пикавцем у десном углу уста покреће вешто камеру да ухвати сваки покрет младе глумице.

(Наставаће се)

Палом другу

(на дан годишњице смрти старешине кварта Драгољуба Штерића)

Ма да нам се време свирепишту руга
Велом заборава све пепо нам руши
Поклон'мо се сени неумрлог друга
Доброе човеку — племенитој души.

Година је прошла од како је пао...
А зашто? Не знамо. Судбина је хтела
Да поигра оним што је Богом дано
И што никад није учинити смела.

Чинио је добра, свакоме је дао
Ил' савет ил' помоћ не тражећи хвала
И подли убица да је за то знао
Мучна би му рука тада задрхтала.

Сад вечно почива, далеко од свега
Од борбе, од зала које чине људи
Истина нас горна потсећа на њега
Да се више никад неће да пробуди.

Само једно биће бол у срцу скрива
Неизмерно пати и искрено жали
Сузама му својим цвеће још залива
А жаром љубави кандипо му пали.

Вео заборава неће га се таћи
Јер га још и сада, као и пре љуби.
Ни ветар, ни киша ни најгоре време
Спречити га неће да му крст пољуби.

А нама остаје да носимо цвеће,
Да нам очи често у сузама тону
Јер се више никад повратити неће
Оно што је жртва свирепом демону.

у Београду 10 марта 1943

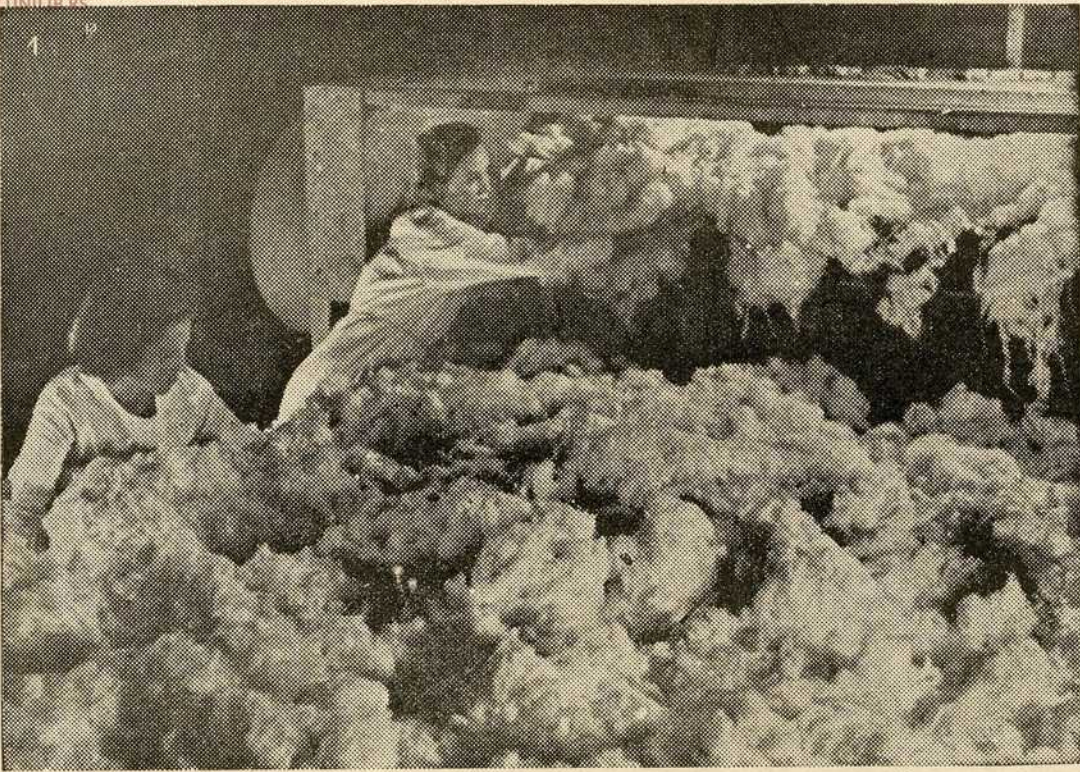
Петар К. Симоновић

WWW.LINILIB.BS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Вештачке СИРОВИНЕ

Ниједна земља на свету није водила тако тешку борбу за своје сировине као Немачка. Још 1933 године она је од сировина потребних за живот свог народа и високо развијену индустрију имала у довољној количини само угља и калнума, све остало морала је да увози из иностранства. Само благодарећи далековидности својих државника и проналазачком духу својих научника, Немачка је успела за релативно кратко време да постигне скоро потпуну независност у погледу извора сировина. Мобилисањем свих духовних снага проналазача, научника и техничара, искористићавањем свих извора енергије и сировина који су јој стајали на располагању, она је постигла успех стварно јединствен у свету, који личи на чудо, успех који јој је и у рату дао одлучна првенства над њеним противницима. Ови, ма да никада нису патили од недостатка сировина морају данас, и сами да помисљају на тражење нових извора и производњу вештачких сировина. Данас је број немачких вештачких сировина врло велики, а број фабрика које те сировине израђују и прерађују још је већи. Треба поменути само неколико од тих сировина да би се добила јасна претстава шта оне значе за вођење рата и за живот народа уопште. Ту је у првом реду вештачка гума, бун, без које би заочно сав аутомобилски саобраћај, затим синтетички, вештачки бензин, без кога оклопљене армије не би могле да се крећу нити авијација да лети. Затим је ту вештачка вуна толико важна као замена текс-

тилу, па велики број разноврсних латекс метала којима нема замене у индустрији наоружања и металној индустрији уопште. Можда ће се тек после рата добити тачна слика о томе колико су значајну улогу одиграле вештачке сировине. Али једно се већ данас може слободно рећи: немачки проналазачи, научници и техничари успели су, а то им не могу да одрекну ни њихови противници, да скоро потпуно отстране недостатак сировина своје земље.

1 — У борби за независност у погледу сировина немачки научници поред осталог пронашли су и вештачку вуну. Та вуна се производи данас у немачким текстилним фабрикама у толиким количинама да не само покрива домаћу потрошњу него се у великим количинама и извози.

2 — Једна од најважнијих сировина која се у Немачкој производи на вештачки начин јесте бун, вештачка гума. То је синтетички каучук, без кога би био укочен не само аутомобилски саобраћај него и авијација.

3 — Унутрашње гуме за авионске точкове од вештачког каучука пре пуштања из фабрике пажљиво се испитују. Показало се да је вештачка гума, бун, бољег квалитета него природни каучук.

4 — Једно бицикличко црево од буне може да носи не само цео бицикл него и сопственицу бицикла и да се при томе не прекине нити пукне, јер је вештачка гума за 10 до 30% јача од природне.

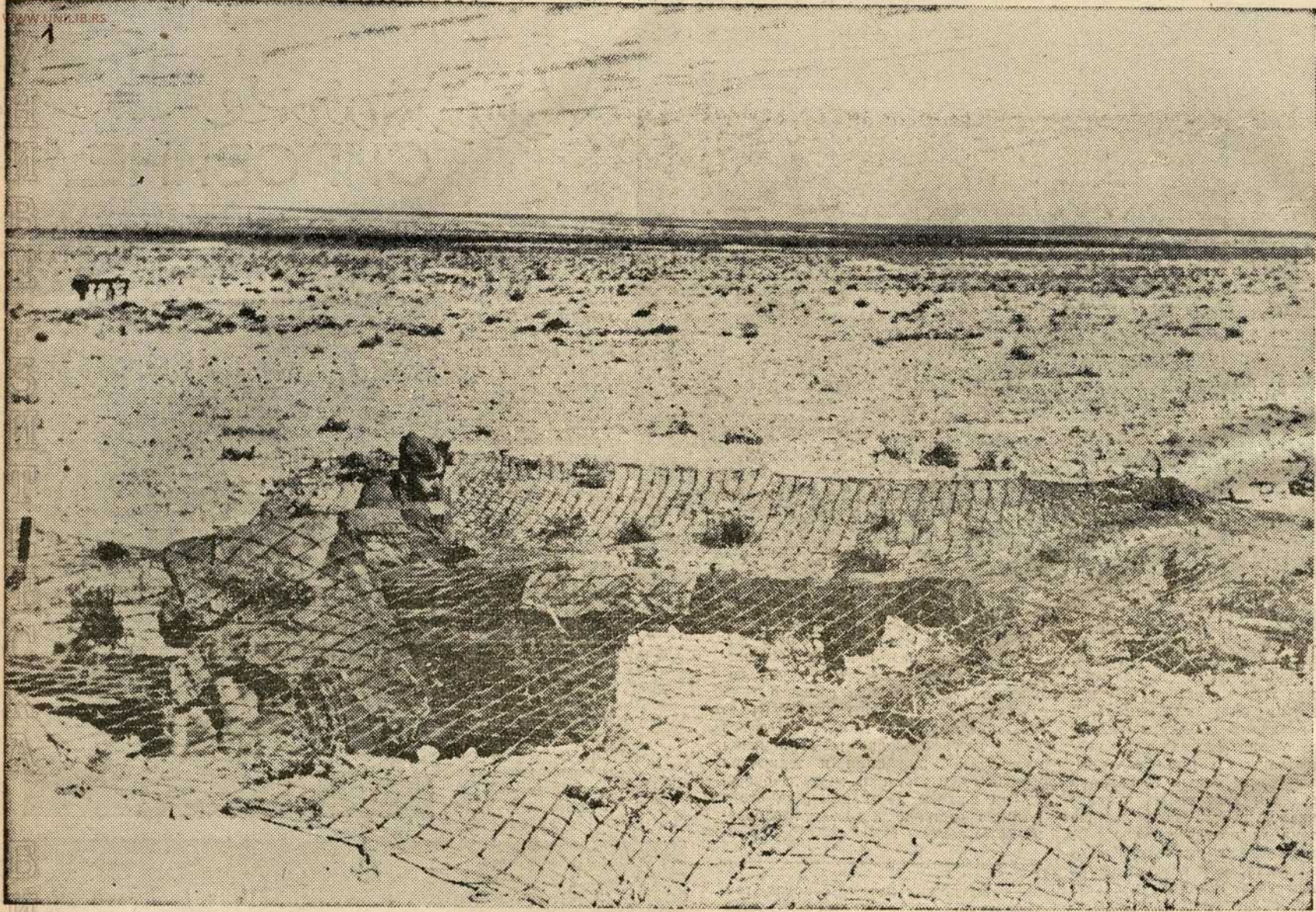
5 — Зар вам не пада у очи каквом лакоћом ова девојка носи два картера за моторе? Међутим, ова постоља направљена су од специјалног лаког метала, проналазка немачке металне индустрије која све своје лаке метале производи из магнезиума кога има у Немачкој у довољној количини.

6 — Цео један топовски точак носи овај млади радник на рамену, пошто је тај точак направљен од новог вештачког лаког метала који се зове „електрон“.

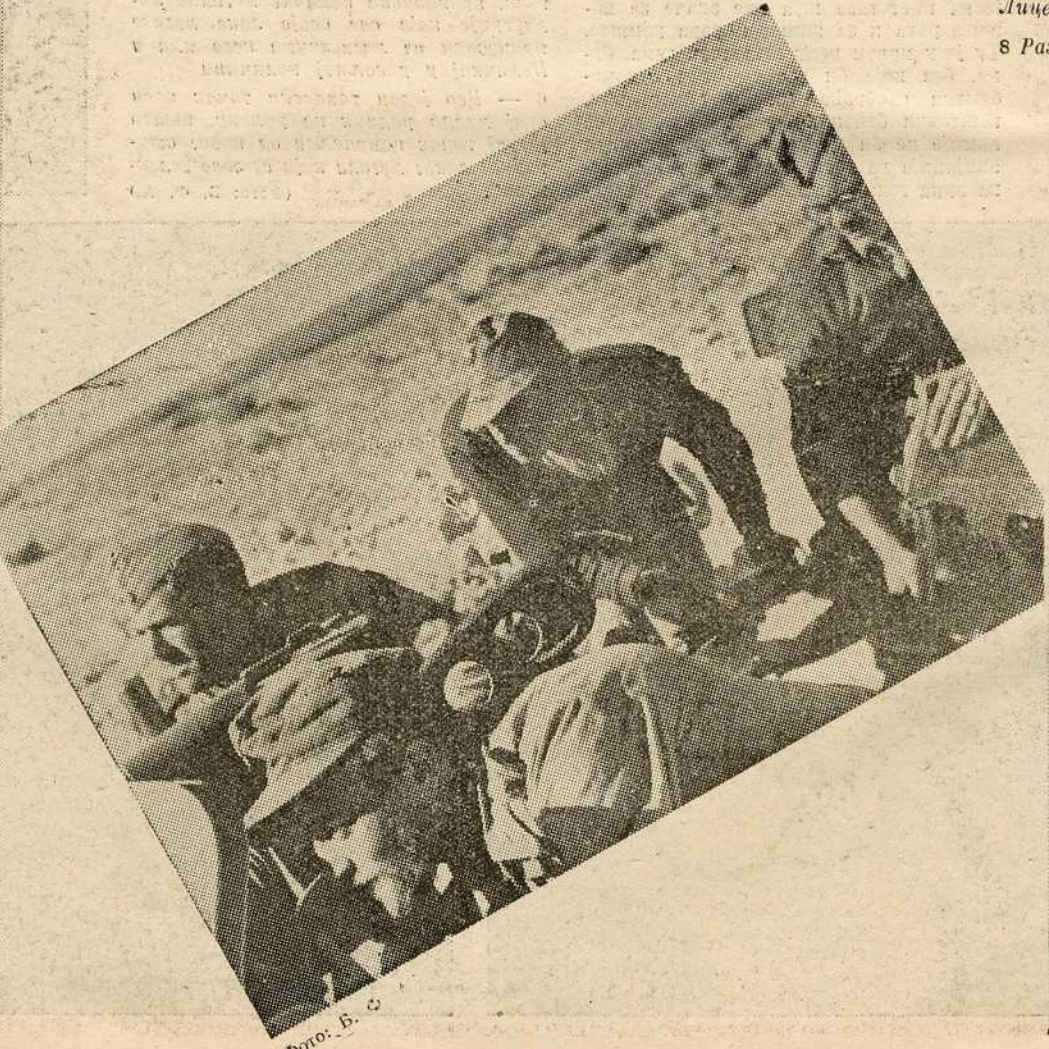
(Фото: В. Ф. А.)

На ивици пустиње

- 1 На ивици пустиње стоји спреман. Док стигну развој као м...
- 2 Кад се у даљини да разјасни ствар... за неколико сега пет војника.
- 3 Док нишанџија м...
- 4 Послужилац стр...
- 5 Све је спремно. М...
- 6 „Пали!“ Са напреће бити.
- 7 У даљини се див... Лице тобџије озар...
- 8 Разорени тенк ово...

...ишанџија м...
 ...Лице тобџије озар...
 ...Разорени тенк ово...

Фото: Б. С.

Дустиње један добро камуфлиран противколски топ. Довољан је један једини стражар, јер се у пу-
тао дим види много километара далеко.

лини примете какви сумњиви покрети, доглед ће
вар. Ако су у питању непријатељски тенкови...
секунди алармирана је послуга тона. То је свега

ија мирно мишани...

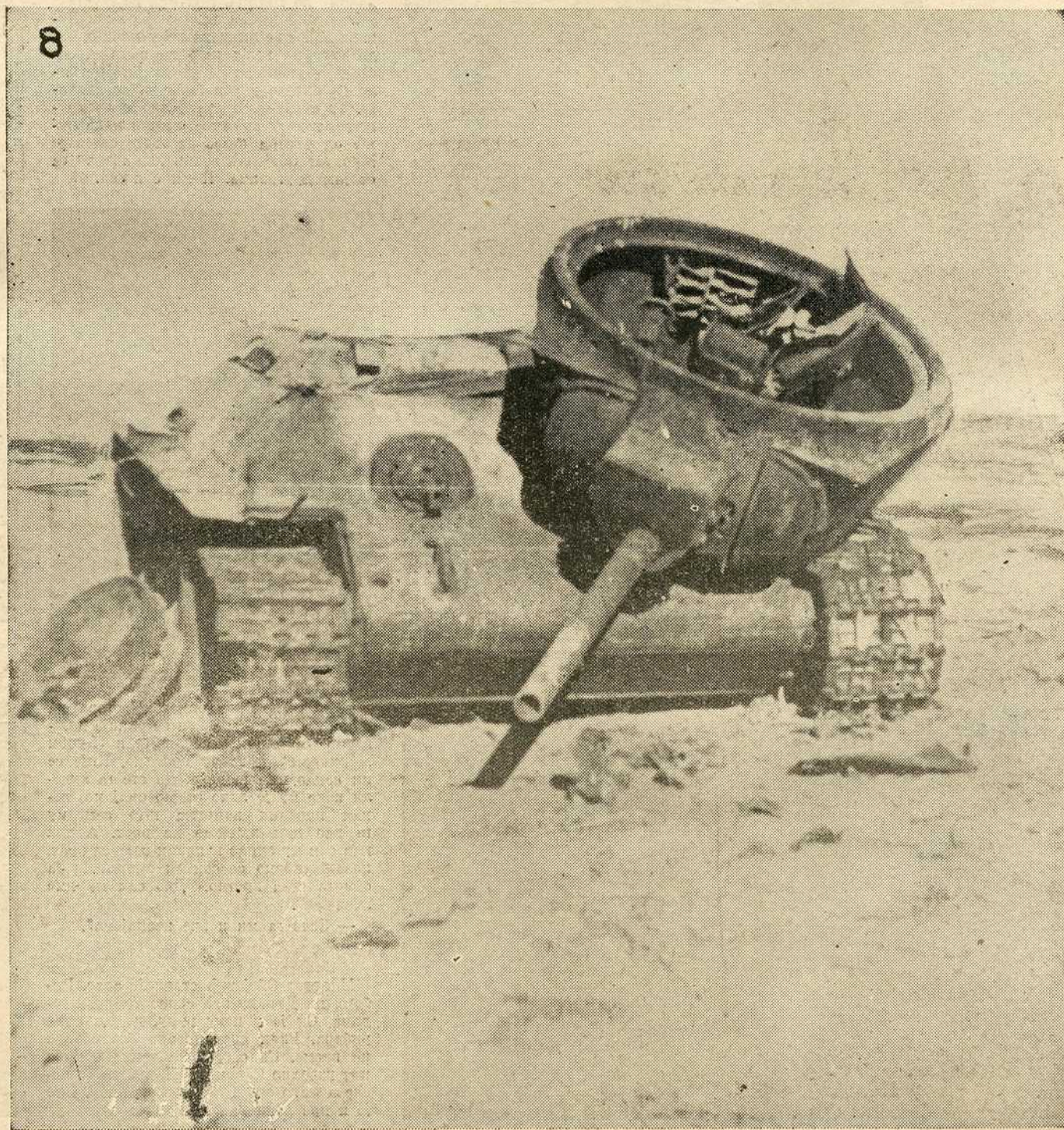
спрема гранату...

но. Командир чека погодан тренутак.

напреснутом пажњом посматра посада тона шта

дигао стуб дима. Већ први метак — ниш погодак.
зарило се од задовољства...

к остао је напуштен у песку пустиње.

Наши рибари

— Нећете веровати, али смо се вратили с последњег пута с врло мршавим ловом. Ухватисмо свега око петнаест кила за седам дана. Кад се ради с „лапташем“ и кад смо нас шесторица, онда видите да то није никакав лов. Пробали смо све. Ловили и по дубини и с крајева, па опет ништа. Можда ћемо идући пут бити срећнији. Понекад се деси да по неколико сати узастопног рада, зажелим да видим рибу у мрежи. Нема је као да је у земљу пропала...
— Неће ваљда тако бити! Па Дунав ипак има риба!
— Ако не верујете а ви хајте у недељу с нама да се сами уверите како се рибари... и какав је лов...

У заказано време „Мундало“ је био са својим момцима на обали. Љубазни моториста Радован Гајић-Бијељинац са својим „мотором“, чекао је да повеће два чамца с потребним алатом! Време је било магловито и мирно.
Из „мотора“ посматрали смо те челичне људе како рибаре пред нашим очима. Бацана је мрежа за мрежом у размацима од десетак минута. Понекад, али ретко, залпела би се тек по нека омања рибца у мрежу... Па ипак, људи су свесрдно радили на оном хладном јутру иако није било резултата! Уосталом: занат који прво тражи стрљење на после све друго...
И када се после пуна три сата завршило рибарење, у барци је било свега три до четири килограма рибе.

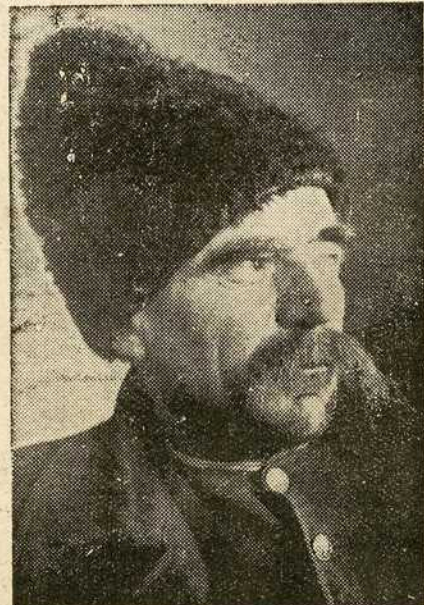
Чудни су ти дунавски вуци. Нашли смо се понова код „Ивка“ за оним истим столом где се говорило о „Форпасовом“ крштењу. Као да је лов био богзна како обилан, тако су били сви расположени. Као јутрос на поласку.
— Сутра зором крећемо с Радовановим „мотором“ до Шапца. Надамо се да ћемо овог пута бити боље среће...

И сутрадан кренули су... Претходни изгубљени дан није их обесхрабрио... А, није јер није ни једини — изгубљен... Можда зато што нема, ваљда, човека који више верује у наду, од човека што проводи век на води...
А. С.

— Како рече да се зове?
— Форпас!
— Како да га не знаш? Па то је Мита Пилић! Ишао пре неки дан са „Мундалом“ до Шапца. Вратили се јуче!
У једној крчми на самој обали Дунава која пре личи на већу колибу подигнуту на кољу него на кафану, са стају се увек сви дунавски рибари било да одлазе у лов било да се враћају. Ту су увек. И сад, једно мало друштво, у углу крчмице, која и нема више од четири стола за госте седео је Миодраг Обојевић звањим „Мундало“ са својим друговима. И ми с њима.

(Снимци: А. Симић)

— Кад смо били близу „Крстова“ на домаку Шапца, већ сам се раније договорио са Аџом „Јапаном“ и Љубом „Мундром“ да Миту крстимо. Није се ни надао шта га чека. Да сте га видели како му је лепо стајао онај мој венцац црвених паприга што сам му га као кум намакао на врат. А тек кад сам му сипао исполац воде за врат, поваљали смо се сви од смеха... Ја сам га тада крстио. Дао сам му име „Форпас“.
— Зато га ми и „не познајемо“.

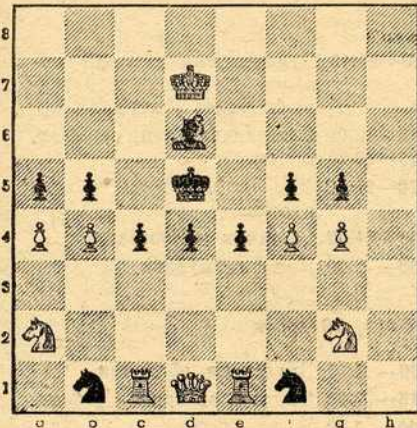
Миодраг Обојевић стари је алас. Рибари по Дунаву већ скоро тридесет година. Он је у неку руку, доајен свих рибара. Ради свакодневно без обзира на време. Са својим момцима обично иде узводно Савом до Шапца па се после полако спуштају ловићи рибу. Био је и пре неки дан на прича:

ШАХ

ПРОБЛЕМ БР. 62
Мирослав Борисављевић

Бели вуче и даје првоне мат у два потеза.

Решење проблема број 61 (Јенсена):
1) Db6-b5!

ИГРА КРАЉИЧИНОГ ПЕШАКА

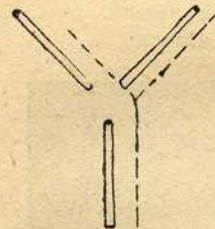
(Партија са турнира у Кемерју 1937 год.)

Бели: Религаб. — Црни: Петров.

- 1) d2-d4, d7-d5; 2) Sg1-f3, c7-c5;
- 3) e2-e3, Sg8-f6; 4) Lf1-d3, g7-g6!;
- 5) Sb1-d2, Sb8-d7!;
- 6) b2-b3, Lf8-g7; 7) Lc1-b2, 0-0;
- 8) h2-h3, c5:d4; 9) e3:d4; Sf6-h5; 10) g2-g3, Dd8-c7; 11) Dd1-e2, Sd7-c5;
- 12) Sf3-e5, Sc5:d3+; 13) Se5:d3, Lc8-f5;
- 14) Ta1-c1, Ta8-c8; 15) De2-e3, Dc7-d6; 16) c2-c3, Tf8-e8; 17)

Размишљање мало

СЛОВО „У“

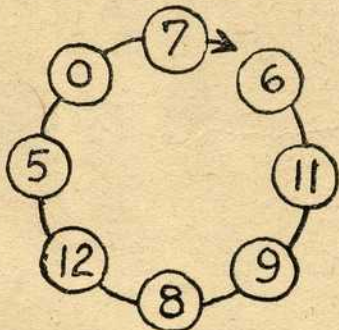
Ово није задатак већ занимљива ситуација. Поредите три шибце као што показује наша слика. Шибце треба положити на комад потпуно црне хартије.

Гледајте оштро у ово слово и убрзо ћете видети поред њега још једно У, које ће се појавити тачно на месту које је на слици обележено испрекиданом линијом. Покушајте, и уверићете се.

КРСТ ОД КВАДРАТА

Две девојчице разговарају: — Јеси ли наша нешто од чега ћемо да направимо црвени крст за болницу наших дугака? — Јесам. Имам комад потпуно четвртасте ткивине. Како ћемо од тога да направимо крст? — Не брњи ништа. Дај маказе и ја ћу ти показати. Како су девојчице направиле крст? Одговор у идућем броју.

БРЗО МНОЖЕЊЕ

Можете ли бројеве у горњем кругу да замените међусобно за мање од два минута и добијете тачан резултат? Ако сте мало досетљивији неће вам бити потребан ни цео минут.

А ако не волите да се много мучите множећи или размисљајући, паћи ћете одговор у идућем броју.

ДВА КРАТКА ПИТАЊА

1 — Колико људи би могло да стане у једну коцку чија би свака страна имала 946 метара?

f2-f4, g6-g5!; 18) 0-0, g5:f4; 19) Sd3:f4, Lg7-h6; 20) De3-f3, Sh5:f4; 21) g3:f4, Kg8-h8; 22) Tf1-f2, Te8-g8+; 23) Kgl-h2, Tg8-g6; 24) c3-c4, Tc8-g8; 25) c4:d5, Lh6:f4+!; 26) Df3:f4, Tg6-g3!

Бели предаје.

У овој партији бели је покушао да спроведе Колеов систем који би му дао ванредну позицију у средишту и омогућио да у згодном тренутку ефикасно поведе напад према противничком краљу. Црни је, међутим, нашао врло добру одбрану и лепом комбинаторном игром ставио противника пред мат.

УТАКМИЦЕ У СМЕДЕРЕВСКОЈ ПАЛАНЦИ

Обе шаховске секције у Смедеревској Паланци, Васпитног завода и С. к. Јесенице, наставиле су са организовањем разних такмичења, у првом реду позивајући на гостовање истакнуто београдске мајсторе. Тако је 14 фебруара интернационални мајстор др П. Трифуновић одиграо симултану утакмицу са 38 чланова секције Васпитног дома. Др Трифуновић је 33 партије добио, две изгубио (са Љубенком и Тошићем) и три ремизирао (са Миловићем, Поповићем и Мокрањцем).

У недељу 21 фебруара шаховски мајстор Озрен Недељковић играо је једновремено са 28 чланова секције С. к. „Јесенице“, којој је на челу Драг. Кујовић. Недељковић је 24 партије добио, четири ремизирао (са Бранком Бошковићем, Предрагом Милићевићем, Пелеком Ристићем и Браниславом Недељковићем), а није ниједну изгубио. Истога дана Недељковић је одржао хендикеп-меч са десет најјачих играча секције Васпитног завода. Мајстор је шест партија добио, три изгубио (са Поповићем, Рисимовићем и Мокрањцем) и једну ремизирао (са Ковачевићем), па је према томе хендикеп-меч са 6 и по према 3 и по решио у своју корист.

2 — Колико би вама било потребно времена да поређате петнаест књига на све могуће начине?

Одговор ћемо вам дати у идућем броју.

ДАШТО МИ ТИ ДАШТО?

- 1 — Није жбуј, има лишће; није кошуља, а савишено је, није човек, а прича?
- 2 — Постоје четири брата на свету: два мања и два већа; журе, трче по никада се не стижу?
- 3 — Црно постање у клупче се свило; не уједа, не лаје, али ни у кућу не пушта?
- 4 — Ни рак ни риба; ни звер ни птица; глас му танак, нос дугачак, ко га убије своју крв пролива?

Ја ми ЗНАТЕ?

ПИТАЊА

- 1 — Како се зове једна бања у најближој околини Београда?
- 2 — Да ли је Фауст заиста постојао и како се звао?
- 3 — Шта је он био?
- 4 — Како је завршио?
- 5 — Чија је опера „Фауст“ и који спев је инспирисао композитора?
- 6 — Да ли Обреновац лежи покрај Саве?
- 7 — Како се зове река која тече кроз Руговску клисуру?
- 8 — Ко је наследио кнеза Лазара?
- 9 — Ко је добио прву Нобелову награду за физику?
- 10 — Ко брже дине: мушкарац или жена?
- 11 — Колико је музичара имала породица Бах?
- 12 — Где је најпре пронађен гас хелијум?
- 13 — Да ли се игде једне пријени лед?
- 14 — Да ли жаба пије воду?
- 15 — Шта је анероид?
- 16 — Ко је написао драме у стиховима „Краљеву јесен“ и „Урошеву жењидбу“?
- 17 — Колико живи гундељ?
- 18 — Шта је еуфемизам?
- 19 — Колико је већ времена коњ нераздвојан друг људи?
- 20 — Који су најпрљавији људи на свету?

Можете ли се Сетити?

ЧИЈИ ЈЕ ОВО ЖИВОТОПИС?

Ни данас немамо много жена сликара, а пре их је било још мање. Дајемо вам животопис једне наше сликарке из прве половине 19 века. Кад све прочитате

важљиво, свакако ћете се сетити о коме је реч.

Рођена је у Београду 1819 године. Врло рано посветила се цртању, за које је имала много природног дара. Сликарске студије, започете у Београду, наставила је у Пешти, а завршила у Бечу у сликарској академији. Због сликарства дуже времена је провела и у Паризу.

Ако већ сада знате о коме је реч добијате 5. Ако не, читајте даље.

У Београд се вратила 1846 године као већ позната сликарка (нарочито је познат њен аутопортрет) и одмах ушла у најпознатије београдске кругове. Одлично се познавала са Симом Милутиновићем, па је тада израдила и његов портрет (Сима Милутиновић јој је још 1837, док је била у Бечу, посветио своје дело „Тројесестарство“).

Да ли сте заслужили четворку? Ако нисте не губите вољу, већ читајте даље.

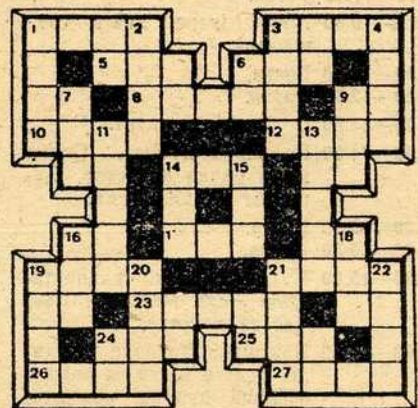
Доцније је била, једина од жена, изабрана за члана Српског ученог друштва у Београду.

Као уметница имала је посебног дара за компоновање. Петнаест својих радова поклонила је 1874 године Народном музеју у Београду (у томе броју налази се неколико портрета а затим веће композиције: „Освајање Београда 1806“, итд.). Није се удавала. Умрла је 13 септембра 1882 године у Београду.

Да ли сте барем заслужили тројку. Можете ли да кажете која је ово српска сликарка. Ако не можете, остаје вам само да признате, да нисте положили испит и да прочитате одговор који вам дајемо доле.

вазмишљање

Укрштене речи

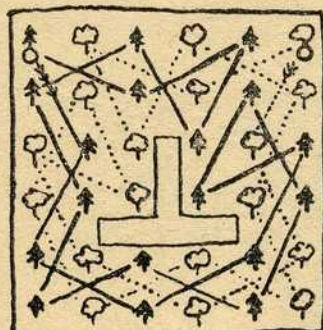
Хоризонтално: 1) Планински ланац између Француске и Швајцарске. 3) Лука на Јадранском Мору. 5) Лична заменица. 6) Електрон. 8) Збирка географских карата. 9) Јуначка песма. 10) Хемиски елемент. 12) Мирна. 14) Корбач. 16) Скраћеница за један скупоцен метал. 17) Жуњасто-привласт. 19) Плод и плод житних биљака. 21) Врста змије. 23) Део клавира. 24) Свеска. 25) Петролеум. 26) Пашњак. 27) Плав боје.

Вертикално: 1) Врста стиха у грчкој поезији. Краљевина у Индокини. 3) Посетилац. 4) Округ. 6) Лична заменица. 7) Сат. 9) Одјек. 11) Коњко поред реке. 13) Вера мухамеданаца. 14) Дрво. 15) Гар. 16) Супротно од доброг. 18) Страна света. 19) Вајно. 20) Лаган. 21) Водопад. 22) Део куће. 24) Лична заменица.

РЕШЕЊА

ИЗ 62-ОГ БРОЈА

Одговор на „ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ДРВЕТА“

Одговор на „ДАШТО МИ ТИ ДАШТО?“

1) Вила. 2) Паун. 3) Уши око главе. 4) Очи и канџи. 5) Очи и трепавице.

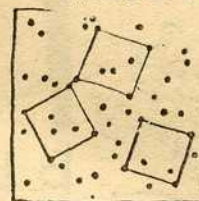
Одговор на „ДА ЛИ СТЕ ПОВРШНИ?“

1) Београдски град. Смедеревски град, град на Раму, Голубачки град, Трајанову таблу у Вердалу, остаци старих утврђења на острву Ада-капа, град у Кладову. 2) Кула Тодора од Сталаћа у Сталаћу и град у Нишу. 3) Маглич на Ибру.

Одговор на „МИСЛИТЕ БРЗО“

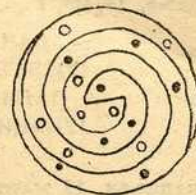
Бог, боо, бод, бој, бок, бол, бои, бор, боо.

Одговор на „ТРИ КВАДРАТА“

Као што видите, ово је потпуно изводљиво.

Одговор на „ОПЕТ ТАЧКИЦЕ“

Као што видите круг је подељен на два дела. У једном су црне, а у другом беле тачке.

Одговор на „ЈЕДНО КРАТКО ПИТАЊЕ“
Не би се рекло да сам много млад, јер ми је 72 године.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ОДГОВОРИ

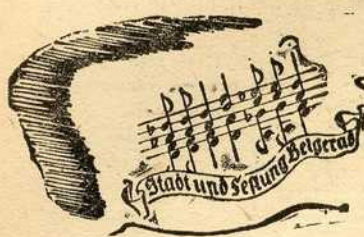
- 1 — Манастир Горњак подигао је Кнез Лазар.
- 2 — Први Пантеон саграђен је у Риму 27 године пре Христа и то по наредби римског војсковође Випсанија Агрипе. То је такозвани Римски или Агрипин Пантеон. У томе Пантеону сахрањени су кроз векове многи знаменити Италијани.
- 3 — Прву фабрику шећера основао је Немац Ахард и то 1801 године на добру Куцери у Горњој Шлеској.
- 4 — Вечерњи лептир, зван и мртвачка гласна има двадесет хиљада очију. Наравно, сва та оканца концентрисана су на једном месту.
- 5 — Манастир Љубостинје је задужбина Царице Милице.
- 6 — Доситеј Обрадовић желео је да буде сахрањен у Кошутваку, код Хајдучке чесме. Међутим, његови савременици сматрали су да ће му указати много већу пошту ако га сахране пред Саборном црквом у Београду, где Доситејево тело још и данас лежи.
- 7 — Београдску саборну цркву подигао је први пут митрополит Мојсеј Петровић (1726-1730), али је ова црква у XIX веку обновљена.
- 8 — Аконкагуа је највећи планински врх у Јужној Америци. То је врх једног вулкана у Андима. Ова вулканска планина налази се у Аргентини и Чилеу, а њен највећи врх (који досеже висину од 7.040 метара) налази се у Аргентини.
- 9 — Манастир Крушедол сазидао је краљем XV века, а подигао га је митрополит Максим Бранковић.
- 10 — Меропси су били у српској држави средњег века (од XIII века па даље), земљопоседници који су обрађивали туђу земљу. Према власнику земље налазили су се у зависном положају, те су му били обавезни на разне службе и дажбине. Земља коју су држали меропси звала се меропштина.
- 11 — Године 1820 у целој ондашњој Србији било је свега двадесет основних школа са исто толико учитеља и 450 ученика.
- 12 — Петена алва справља се од семена једне врсте лана, која се иначе гаји да би се добило такозвано ланено уље.
- 13 — Тек у петнаестом веку када је пронађен амалгам калаја и жинге, огледала су добила свој данашњи облик. Доцније је пронађено ваљаване стаклених плоча раствором сребра.
- 14 — Бумбар је у стању да у једном секунду произведе крилима двеста четрдесет трептаја.
- 15 — Цернски суверен има званичну титулу не шах, што значи краљ краљева.
- 16 — Катун је пастирско насеље које се бави сточарством. У Душановом законик различује се катун од села која су насеља земљопоседника.
- 17 — Коста Трифковић (1843-1875) имао је у својој младости неодољиву жељу за морем. По свршетку поморске школе пловно је годину дана, после чега, потпуно разочаран у поморски живот, вратио се својој кући.
- 18 — Срце у једном сату откуца пет хиљада пута, за дан и ноћ сто двадесет хиљада пута, а за годину дана четрдесет и три милиона и осам стотина хиљада пута.
- 19 — Ђенова је била први град на свету који је добио осветљење помоћу петролеума. Тај град је први пут био осветљен петролејском светлошћу још 1802 године.
- 20 — Коњска снага је: 75 килограма за један секунд полети на висину од једног метра.

РЕШЕЊЕ УКРШТЕНИХ РЕЧИ

Хоризонтално: 1) Геодезија. 7) Роба. 8) Орач. 9) Вар. 10) Мина. 12) Анди. 14) Тасо (Торквато). 17) Двор. 19) Два. 20) Кино. 21) Реме. 22) Аналфабет.

Вертикално: 1) Граматика. 2) Еоли. 3) Даба. 4) Зора. 5) Јард. 6) Ангихриет. 11) Нос. 13) Нов. 15) Амил. 16) Одол. 17) Дара. 18) Отме.

Недељни програм

БЕОГРАДСКЕ РАДИО-СТАНИЦЕ

Недеља, 14 март

ДАН
ПОСВЕЋЕН
ПАЛИМ
ЈУНАЦИМА

Понедељак, 15 март

5.00—6.15 Другарски поздрави.
6.15—7.00 Емисија за српске сељаке.
7.00—7.10 Вести.
7.10—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!
9.00—9.20 Вести.
9.20—12.00 Пауза.
12.00—13.00 Подневни концерт.
13.00—14.00 Подневна музика. Свира забавни оркестар Јозефа Штара.

14.00—14.20 Вести.

14.20—15.00 Пауза.

13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница Лили Марлен (31,65) Час за војнике.

15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, забавна музика, извештај о водостању.

16.00—17.00 Поподневни концерт.

17.00—19.00 Српске емисије.

19.00—19.05 Прелиставање програма.

19.05—19.30 Немачке песме.

19.30—20.00 Спорт и музика.

20.00—20.20 Вести.

20.20—21.40 Добро почиње недеља.

21.40—22.00 Београдски млади стражар.

22.00—22.20 Вести.

22.20—24.00 Метузалем свира грамофон

00.00—2.00 Поноћна музика.

Уторак, 16 март

5.00—6.15 Другарски поздрави.
6.15—7.00 Емисија за српске сељаке.
7.00—7.10 Вести.
7.10—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!

9.00—9.20 Вести.

9.20—12.00 Пауза.

12.00—13.00 Подневни концерт. Свира дувачки оркестар. Диригент Ф. Седлачек.

13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар. Диригент О. Хофер.

14.00—14.20 Вести.

14.20—15.00 Пауза.

13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница Лили Марлен (31,65) Час за војнике.

15.00—15.40 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, забавна музика, извештај о водостању.

15.40—16.00 Час немачког језика.

16.00—17.00 Поподневни концерт.

17.00—19.00 Српске емисије.

19.00—19.05 Прелиставање програма.

19.05—19.30 Час немачке народне групе.

19.30—19.45 Нешто за тебе.

19.45—20.00 Из савремених догађаја.

20.00—20.20 Вести.

20.20—23.00 Шарени европски албум. у паузи:

21.50 Београдски млади стражар

22.00—22.20 Вести.

23.00—2.00 Тако треба увек да остане!

Среда, 17 март

5.00—6.15 Другарски поздрави.
6.15—7.00 Емисија за српске сељаке.
7.00—7.10 Вести.
7.10—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!

9.00—9.20 Вести.

9.20—12.00 Пауза.

12.00—13.00 Подневна музика.

13.00—14.00 Забавни квинтет под управом У. Преворшке.

14.00—14.20 Вести.

14.20—15.00 Пауза.

13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница Лили Марлен (31,65) Час за војнике.

15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, забавна музика, извештај о водостању.

16.00—17.00 Поподневни концерт.

17.00—19.00 Српске емисије.

19.00—19.05 Прелиставање програма.

19.05—19.45 Љубавне песме.

19.45—20.00 Из савремених догађаја.

20.00—20.20 Вести.

20.20—21.40 Слободан пут хумора.

21.40—22.00 Београдски млади стражар.

22.00—22.20 Вести.

22.20—23.00 Немачко-италијански час

за војнике.

23.00—24.00 Постоји ли само „Петар“?

00.00—2.00 Поноћна музика.

Четвртак, 18 март

5.00—6.15 Другарски поздрави.
6.15—7.00 Емисија за српске сељаке.
7.00—7.10 Вести.

7.10—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!

9.00—9.20 Вести.

9.20—12.00 Пауза.

12.00—13.00 Подневни концерт.

13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар. Диригент Ф. Селински.

14.00—14.20 Вести.

14.20—15.00 Пауза.

13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница Лили Марлен (31,65) Час за војнике.

15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, забавна музика, извештај о водостању.

16.00—17.00 Поподневни концерт.

17.00—19.00 Српске емисије.

19.00—19.05 Прелиставање програма.

19.05—19.30 Немачке народне групе.

19.30—19.45 Нешто за тебе.

19.45—20.00 Из савремених догађаја.

20.00—20.20 Вести.

20.20—21.40 Добро јутро, драги слушаоци!

9.00—9.20 Вести.

9.20—12.00 Пауза.

12.00—13.00 Подневни концерт. Свира дувачки оркестар. Диригент Ф. Селински.

13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар. Диригент О. Хофер.

14.00—14.20 Вести.

14.20—15.00 Пауза.

13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница Лили Марлен (31,65) Час за војнике.

15.00—15.40 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, забавна музика, извештај о водостању.

15.40—16.00 Час немачког језика.

16.00—17.00 Поподневни концерт.

17.00—19.00 Српске емисије.

19.00—19.05 Прелиставање програма.

19.05—19.30 Немачке народне групе.

19.30—19.45 Нешто за тебе.

19.45—20.00 Из савремених догађаја.

20.00—20.20 Вести.

20.20—21.40 Добро јутро, драги слушаоци!

9.00—9.20 Вести.

9.20—12.00 Пауза.

12.00—13.00 Подневни концерт. Свира дувачки оркестар. Диригент Ф. Селински.

13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар. Диригент О. Хофер.

14.00—14.20 Вести.

14.20—15.00 Пауза.

19.05—19.30 Час немачке народне групе.

19.30—19.45 Нешто за тебе.

19.45—20.00 Из савремених догађаја.

20.00—20.20 Вести.

20.20—21.40 Београдска радио-гимназија.

21.40—22.00 Београдски млади стражар.

22.00—22.20 Вести.

22.20—23.00 Мајсторја опере: Алберт Лорцинг.

23.00—24.00 Да, кад не би било музике!

00.00—2.00 Поноћна музика.

Петак, 19 март

5.00—6.15 Другарски поздрави.

6.15—7.00 Емисија за српске сељаке.

7.00—7.10 Вести.

7.10—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!

9.00—9.20 Вести.

9.20—12.00 Пауза.

12.00—13.00 Подневни концерт. Свира дувачки оркестар.

13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар. Диригент О. Хофер.

14.00—14.20 Вести.

14.20—15.00 Пауза.

13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница Лили Марлен (31,65) Час за војнике.

15.00—15.40 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, забавна музика, извештај о водостању.

15.40—16.00 Час немачког језика.

16.00—17.00 Поподневни концерт.

17.00—19.00 Српске емисије.

19.00—19.05 Прелиставање програма.

19.05—19.45 Макс Регер (70 рођендан).

19.45—20.00 Из савремених догађаја.

20.00—20.20 Вести.

20.20—21.40 Симфонијски концерт поводом 70-годишњег рођендана Макса Регера.

21.40—22.00 Београдски млади стражар.

22.00—22.20 Вести.

22.20—23.00 Немачко-мађарски час за војнике.

23.00—24.00 Састанак у Београду.

00.00—2.00 Поноћна музика.

Субота, 20 март

5.00—6.15 Другарски поздрави.

6.15—7.00 Емисија за српске сељаке.

7.00—7.10 Вести.

7.10—9.00 Добро јутро, драги слушаоци!

9.00—9.20 Вести.

9.20—12.00 Пауза.

12.00—13.00 Подневни концерт.

13.00—14.00 Подневна музика. Свира мали радио оркестар. Диригент Ф. Селински.

14.00—14.20 Вести.

14.20—15.00 Пауза.

13.50—15.00 Краткоталасна радиостаница Лили Марлен (31,65) Час за војнике.

15.00—16.00 Извештај Врховне команде, кратке вести за војску, забавна музика, извештај о водостању.

16.00—16.05 Извештај Врховне команде на српском језику.

16.05—18.30 Музика, музика, музика!

18.30—19.00 Српска емисија.

19.00—19.05 Прелиставање програма.

19.05—20.00 Гласови Југоистока.

20.00—20.20 Вести.

20.20—21.40 Кафана хиљаду звезда.

21.40—22.00 Београдски млади стражар.

22.00—22.20 Вести.

22.20—24.00 А сутра је недеља.

00.00—2.00 Поноћна музика

Диригент берлинске опере г. Диншеде давао је у недељу 28 фебруара, као гост београдске радио-станице, свој први виолински концерт у Београду. Свирао је „Деоржавков концерт за виолину“ из пратњу великог радио оркестра под управом г. Освалда Вузолца.

(Фото: В. Ф. А.)

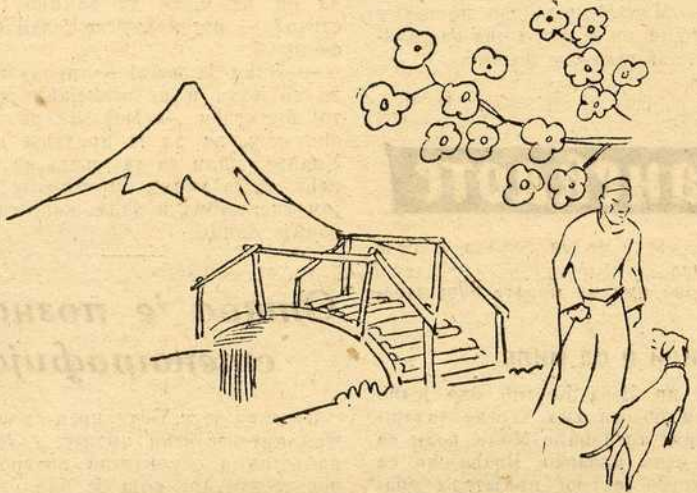
ДЕЦЕ

ЗА ДЕЦУ, ДА СЕ РАЗОНОДЕ И ПОУЧЕ

Добри дух Нагасаке

Стари Нагасака живео је усамљен у кући својих предака, близу вароши Осаке. Једне вечери, када се враћао кући кроз усамљена поља, наиђе он на једног малог пса, мршаваг и прегладног, па се сажали, нахрани га и одведе кући. Отада, старац и пас постадоше неразводни пријатељи. Окабо, тако старац назва пса, био је врло умиљат и паметан.

пед од изгорелог млина и стави га у једну кесицу, говорећи: „Мене сигурно штити какав добри дух, који је прво био у Окабу, затим у дрвету, па и у млину. Можда се сада налази и у овоме пепелу!“ Да би се уверио, узме он шаку пепела из кесице и поспе га по једној осушеној трешњи у врту. И, гле чуда! Трешња одмах олиста, расцветала се и доби плод! Баш у томе часу поред врта прође сам Дајмио.

Једнога дана, приликом шетње кроз поља, Окабо застале код једног дрвета и поче да гребе земљу. Нагасака, да би задовољно свог малог пријатеља, поче и сам да копа и, на своје велико изненађење, у земљи наиђе читаву гомилу златника. Ово све беше видео рибар Котеј, његов сусед. Котеј је знао да је Нагасака добар човек, па му рече: „Ја сам видео како је твој пас нашао злато. Буди добар на ми позајми твог пса за неколико часова, како бих и ја нашао злато“. Нагасака немало куд, већ нареди псу да пође са Котејем. Пас је био већ уморан, па је полако ишао спуштене главе. Но, не наиђе ништа. Котеј, који је био груб човек, поче да виче на пса и да му прети штапом. Пас тада стаде и поче да гребе земљу, на велику радост Котеја. Али, најжало, у земљи наиђе само једну мртву мачку. Избезумљен од беса, Котеј удари пса тако јако, да овај остаде на месту мртв. Котеј се врати и извести Нагасаку да је пас побегло некуд у правцу далеких планина. Мислећи да је по среди лункавост пса, као и да ће се овај допније вратити, Нагасака поверова. Но време је пролазило, а Окабо се не враћаше. Нагасака, сав утучен, пође да сам потражи свог драгог пса. И зблиза, после краћег лутања, наиђе га, по мртвог. Велики је био старчев бол, јер је одишао волео овог свог доброг и верног друг. Да би му указао последњу љубав, укоца га испод једног малог бора, крај пута, а његово име уреже на каменој плочи, којом украси његов гроб. На велико чудо Нагасаке, мали бор се развио брзо у огромно, дивно, стабло. И тако ово место постаде његово свакидашње излетиште, пошто га опет обузе туга његове раније усамљености.

Да би прекратило време, Нагасака једнога дана узме комад дрвета са Окабовог гроба, па од њега изреза мали млин за пиријач. Но, кад поче млати, догоди се чудо: из млина испадну, место брашна, златници! Котеј, који је из зависти пратио све шта се догађа код старог Нагасаке, дође и замоли га: „Добри Нагасака, позајми ми твој млин, да и ја за себе самемем неки златник за моју празну кесу!“ Старац му добродушно даде млин, али, после краћег времена, допрчи Котеј сав бесан, баци млин у ватру, и повика: „Нека твој млин прогут ватра, јер је у њему зао дух, који ми је учинио то, да, уместо златника, из млина испала само сумпор и камење!“ Нагасака покупи пе-

поглавица целе те покрајине, који лично виде чудо што се догодило. Нагасака узабра киту трешњава и понуди је Дајмиу. Но, тада се догоди и друго чудо: на месту узабраних трешњава, појавише се одмах нове! Дајмио изрази Нагасаки своје велико задовољство, богато га награди и уписа за име на оде даље.

Котеј, који је све ово гледао са својом женом Ане-Сан, беснео је од зависти. Ане-Сан га умири речима: „Искористи прилику кад стари није код куће, па узми мало тог пепела и када опет наиђе Дајмио, учини и ти исто чудо, па ћеш и ти бити богато награђен“.

Када је после неког времена Дајмио опет наишао, испрчаше из куће Котеј и Ане-Сан га зауставише га: „Кнеже! твоје позивне слуге желе ти добродошлицу!“ — и при том бацише пепео на једну суву крушку поред пута. Али, овога пута, уместо чуда, догоди се да ветар засу Дајмио и његовог свитку денелом и навуни им очи. Дајмио се веома наљути, па нареди да се ови неваљали казне батинањем пред целим селом. Њихове мукe прекинуто су тек на молбу самог Нагасаке. При поласку, Дајмио опет похвали и награди Нагасаку и уписа га, да ли би пошао са њим у његов двор? „Господару“, одговори му скромно Нагасака — „Ја сам и сувише стар и желим само да у миру завршим своје дане у дому мојих отаца“.

Када је Дајмио отишао, врати се стари Нагасака у своју кућину. Но, какво је за њега било радосно изненађење, када на прагу наиђе, живог и здравог, свог малог пса Окаба како радосно маше репом...

Пилићи

Била једна кока која је желела да има пилиће. Мислила је како ће јој лепо бити када буду грчали за њом и пијукали.

Међутим, домаћина јој је увек одузимала сва јаја, кадгод је хтела да лежи. Кока је размисљала како да подвали газдарицу, док се није досетила.

У дворишту је била једна стара напуштена сушница. Тамо је кока доносила јаја која је снела и нико ништа није видео. Газдарица се љутило:

— Куда Црна односи јаја? и увек је пратила.

Али кока је била лукава. Одводила је у кућу, у кокошињак у шупу и

док би домаћина нешто тражила, она би отрчала у сушницу и села на јаја. Вило их је шест. Стрпљиво је седела и дању и ноћу и није чак силазила ни да једе у двориште. Плашила се да се тиме не ода. Само је увече силазила у двориште и обазриво чеуркала земљу и вадила првиће.

Једне ноћи чула је цвркул „пили, пили“ и прво жуто пиле промолило је гљеву из јајета. Кока је с радосну помагала да се пиле извуче из љуске јајета, прво овом на онда осталима. У гљеву је имала шест лених и живих пилића, а на дну остале само љуске.

Кока се већ радовала како ће идућег дана да изведе пилиће у двориште и како ће да их научи да чеуркају у земљи и да клупају зрна. Али, ноћу се дошњала у сушницу лисица, задавела коку, и пилићи су ост ли без квочке.

У истом дворишту живела је кучка Гаруша, која је такође хтела да има кучиће који би за њом трчали и играли се. И она је имала пре тога четири пестанцета које је крила у својој кућини. Једнога дана када је отишла у кућу да једе, нестало је њене деце. Тражила је и јурила овуда, њушила је по путевима, док се није досетила да можда газдарица није њену децу бацила у рибњак. Пошла је и тамо, али их није нашла.

Очајавала је због тога па је отишла у сушницу и тамо је плакала, он ко како пси могу да плачу. Одједном је осетила да се испод ње покреће нешто топло и меко. То су били оних шест пилића. Гаруша их је пустила испод себе, загреј вала их је као своју децу и није јој било више тако тешко.

Гаруша је примила пилиће и водила их је као квочка. У почетку се пилићи плашили да иду преко степеница и Гаруша је морала свако пиле у устима да пренесе преко степеница. Како се газдарица изненадила кад је видео, Гарушу како води пилиће. Сви укућани су дошли да је виде, али она никог није пуштала близу и нису могли да јој одузму пилиће.

Пилићи су за њом ишли и по дворишту и по башти, а када се излежале

Српско коло
Нек се вије,
К'о тробојка Србадије...
Будите нам ведри чили
Ви Српчићи наши мили!

вала на сунцу, весело су пијукали око ње. Некада је неко од пилића залутало; колико је Гаруша морала да лаје да би га пронашла! Али њена радост није била дугог века. Кад су пилићи поодрасли, газдарица их је продала.

М. Ст.

Где је гушчарка?

Како би гуске могле бити без гушчарке? И на овој слици се налази гушчарка, само треба пажљиво да посматрате пртеж са савију страна, па ћете је врло лако наћи!

Татица — Саши

Што ти већ не дођем,
Мило моје чедо,
Потанко ти сада
Прича стари дедо.

И још много штошта
О јунаштво старом,
Док ми се у крилу
Играш селом бродом

Ал' кад тата дође
Место приче сваке,
Купиће ти тада:
Колачиће слатке.

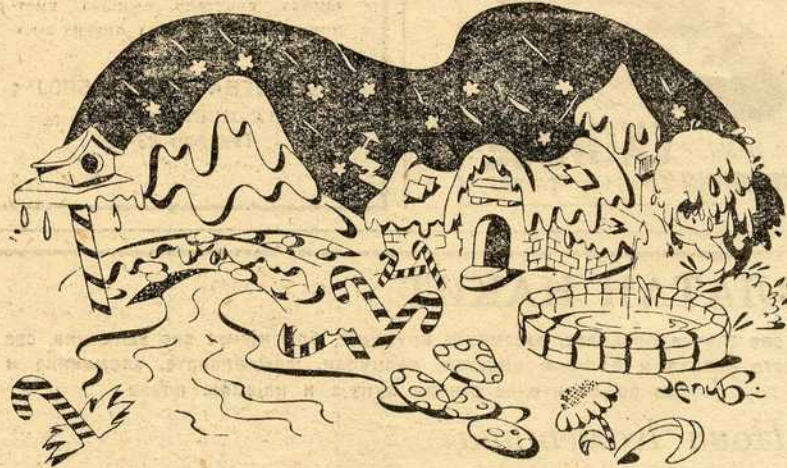
Па правога зеку
Гиздавога рува,
Са главицом малом
Под два грдна ува.

Иж. Цветко Радовић,
зароб. 4196, Офлаг XIII В

Земља чаролија

Једном док с' одмарах, сред некаквог крша,
Мали један славуј до ме долеприша;
Својим тихим гласом поче да извија:
— Чико, ја знам где је земља Чаролија!

У тој земљи има језера и река,
Али место воде препуне су млека.
Тамо цвеће росе капи лимунате,
А планине многе јесу чоколаде.

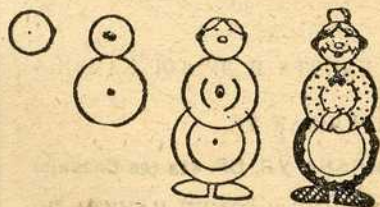

У тој земљи цвеће од шећера ниче,
Поља су од меда, к'о из какве приче.
Незгода је једна тамо цигли нема,
Кућнице се граде од најслабег крема.
Свака од тих кућа, да би била јача,
Покрива се кровом од медних болача.

Место свећа, лампи, кристал шећер сија,
Ето то је, чико, земља чаролија!

Кад то славуј рече, нестале га брже,
Шум његових крила из сна тог ме траје
СЛ. ЈАНИЋ

За мале цртаче

На слици се добро види како се, с мало труда може нацртати стрина Лена. Покушајте, па ћете видети како ће лако ићи.

РЕБУС

Са селом и прстем

»Тајто мајто...«

Ево једне игре с песмом. Али, може и без ње. Јер, песма је кратка и једнолика, више зато да да покретима ритам, него ради саме песме. Али, тек, ако хоћемо да је изведемо онако каква је треба да певамо:

„Тајто мајто
Матерно злато
Јадан ти си, морав ти си
Када га не видиш“.

И то је цела песма. Али, не и игра. Играчи који су седећи поређани у круг, држе се сви за руке, и то сваки десном руком хвата леву руку десног играча изнад саме шаке, да би се могли у игри служити само левом руком, — и у ритму песме час приближују, час удаљују своје руке и руке суседња, од себе. Тако, када Душко, држећи с десне стране Јованку за руку, а с леве Нада њега, приближи своје две шаке, Нада и Јованка морају у томе случају да рашире руке. То је разумљиво. Али, исто тако, идућег тренутка, када Душко по ритму песме рашири руке, самим тим Надине и Јованкине руке се споје. Или обратно. Када се Надине и Јованкине руке споје, самим тим рашире се руке Душкове. Како год код њих, тако и код других. Односно када парни спајају шаке, непарни растављају, и обратно...

Јован стоји у средини круга. Прстен је кришом дошао до Петра. То не мора да зна, и не сме, Јован. Напротив треба настојати да се Јован заговори, и не прими одакле је пошао прстен (дугме, новчић). Тако најзад, може да започне игра. У ритму песме почину играчи да састављају и шире руке, а прстен прелази из шаке у шаку свој пут, да би се понекад враћао или задржавао по дуже времена код једног играча. Јован посматра лица играча, не би ли оно одало или испитује састављање шака, не би ли ту открио какав траг...

Учини му се да је сада прстен баш код Милке. Хитро скаче до ње и хвата је за шаку:

— Ево га! Отвори руку! — Али, игра се не прекида. С песмом следећу и даље исти покрети, иако је Јован забављен око Милке и уверен да је открио прстен. Али, шта? Милкина је рука празна!...

Јован не сустаје. Брзо поскочи до Душка. Отвара његову шаку. Али, гле! Само је изигравао покретима шаке, као да је примио прстен. У ствари и она је празна. Али Јован зна да је проналажење малог и сјајног предмета тешка ствар. Зато он и даље облеће, загледа у очи. Виче: „Ево га!“ не би ли виком унео пометњу. Отвара шаку у којима мисли да се налази прстен...

Али, и они у кругу знају шта раде. Јован је био на добром путу да открије прстен. Али, би га онај играч код

кога се налазио у даном моменту, и према коме би се упутио, враћао на траг и опет би шака била празна... Да би најзад и Јована послужила срећа...

— Ево га! — задихано ће уморно Јован, док се друштво, седећи, увесељава његовим мукама: Отвара Миркову шаку:

— Ево га! — радосно узвикну. Најзад и он ће моћи да седне, а Мирко има да устане и да као и он проналази прстен. Док, Мирко устаје, а Јован седа на његово место, и самим играчима незнано је како оде из руке у руку прстен, тако да када се игра одмах даље наставља, без неког знака, већ сама од себе — само онај код кога се налази прстен, зна шта је са њим... За остале је то непознато. Како ли је тек то велика тајна за Мирка?!

„Тајто мајто...“ расположено друштво наставља са игром. Мирко покушава да из средине круга ухвати кретање прстена. Брзилом, хитрином, галамом треба збунити круг.

Када је Мирко пронашао прстен у Надиној руци, он је сео, а она наставила игру... И тако све редом...

Б. К.

Историске и друге анекдоте

НАРОДНИ ИЗРАЗ

Некада познати наш природњак А. Поповић изводио је своје ученике много пута на екскурзије да би учили на

лицу места. Обраћао им је нарочито пажњу на то да сваком приликом скупљају народне изразе и бележе. На једној такој екскурзији уз Дунав говорио им је:

— Ова се биљка зове латински..., а немачки... Ми је зовемо..., али то неће бити народна реч. Ено једнога селџака, па ћемо га упитати како се та биљка зове, а ви одмах запишите што ће вам он рећи.

Селџак погледа биљку, извади лупу, плуцну па даде биљци такав назив који заиста не заслужује да буде записан ни у једној књизи. Професор

се збуни, обрте се од селџака и рече ученицима:

— Па ово име не морате баш забележити!

КА — МИЛИ И ОД МИЛЕ

Песник др Јаза Костић био једно поподне у посети код чувене тадашње лепотице госпођице Миље, којој се дуже времена удварао. Враћајући се од ње сусрео је свог пријатеља професора Глишу Барусковића, који се упутио у гостионицу „Камила“.

— Куда, куда? — запита га Јаза.

— Ја? Идем Камили! — одговори Барусковић.

— А ја идем од Миље! — весело ће на то Костић.

НОВАКОВИЋЕВА СИНТАКСА

У некадашњој Теразиској полугимназији у Београду предавао је српски језик стари професор Мија Стојковић. Синтаксу је диктирао својим ученицима, пошто не беше уџбеника. Из године у годину, скраћивао је материјал док коначно није свео целу синтаксу на два писана табака. Уто Стојан Новаковић, тада млад професор а већ на гласу, издаде уџбеник „Српску синтаксу“. Директор Теразиске полугимназије, у уверењу да ће обрадовати старог професора, пожурри да му однесе нову књигу:

— Ево вам нове књиге, господине Мијо! Сада се нећете морати више мучити са диктирањем ученицима. Уверен сам да је Новаковић написао добар уџбеник?

— Шта, Новаковић написао синтаксу? Е, то је баш којешта! Он је био мој ученик. Откуда би он умео да напише синтаксу?

— Па зар сте га тако добро учили да он не може да напише ваљану ствар? — потсмехну се један од професора.

— Знам ја њега! — продужи Мија да се љути и не осећајући жаоку у тој примедби. — Мој ђак да напише синтаксу, па да ја предајем по кој! Унапред знам да та књига не ваља и нећу да је видим. Диктираћу ја својим ученицима и даље, како сам то и раније чинио.

Откад је позната стенографија

Недавно је у Бечу пред судом одржан интересантан процес, у којем су наследници оспоравали вредност једног тестамена који је био стенографисан.

Тим поводом се међу адвокатима развила врло дуга дискусија и том приликом су се сазнале врло интересантне ствари. Дознало се, тако, да стенографија није никакав модеран изум него да је постојала још пре две хиљаде година. Природно је да она није била упрошћена нити тако савршена као данас, али је сигурно доказано да су познавали стари Грци и Римљани и да се чак служили њоме.

Цицерон је причао о неким путницима који су све своје утиске бележили неким знацима. Да би дознао за ту вештину, Цицерон је послао једног свог роба да је научи.

Овај роб, по имену Тирон, човек врло интелигентан, не само да је научио, него је и побољшао ондашње знање стенографије.

Захваљујући Цицерону је ослободио робства Тирона и узео га себи за секретара под именом Марко Тулијо Тирон. Начин Тиронов је после полагао улазио у употребу и стенографија је дуго носила његово име као назив.

Када је 63 године Катон одржао један жесток говор противу Катилинских саучесника, тај говор је био одмах стенографисан.

Јулије Цезар, који је много и добро говорио имао је у својој служби тројицу стенографа који су га свугде пратили када би се кренуо у рат и бележили све његове наредбе и заповести.

ОПРАВКА ПЕРСИКСКИХ ТЕПИХА

ТЕЛ. 20-347 "СКОПЉЕ"
КОНДНИА 26 VISA-VIS ПОЛИТИКЕ.
30553, 4-1

ПАЖЊА! ПАЖЊА!
Све што Вам је за продају, најбољу ћете цену постићи у новој трговини антиквитета.
Откуп влатног накита, персијских тепиха, кристала, сервиза, уметничких слика и свих других ствари од вредности
ЊЕГОШЕВА УЛИЦА БРОЈ 4
НА ЦВЕТНОМ ТРГУ
Телефон 23-668
30554, 3-3

Читајте КОЛО
ВЕЛИКИ ИЗВОР ДЕЧИЈИХ ИГРАЧАКА ПО МАКСИМИРАНИМ ПЕНАМА
СИМИЋ И МИЛОШЕВИЋ
БЕОГРАД — КР. АЛЕКСАНДРА 279
преко пута Гајине кафане! 30550, 4-4

ЗЛАТАН НАКИТ
и све златне предмете, дијаманте крупније, брилијанте све величине, све врсте тепиха и ћилима, кристал, порцулан, фото-апарате, хармонике и све боље античке ствари купује и највише плаћа
»Нова Комерција«
МАСАРИКОВА БРОЈ 4 (палата Официрске задруге) — ТЕЛЕФОН 28-035
30563, 1-2

ЗЛАТАН НАКИТ
И СВЕ ЗЛАТНЕ ПРЕДМЕТЕ, БРИЛИЈАНТЕ И КРУПНИЈЕ ДИЈАМАНТЕ КУПУЈЕ И НАЈВИШЕ ПЛАЋА
»ШАЈКА«
КНЕЗА ПАВЛА БР. 50
30564, 1-2

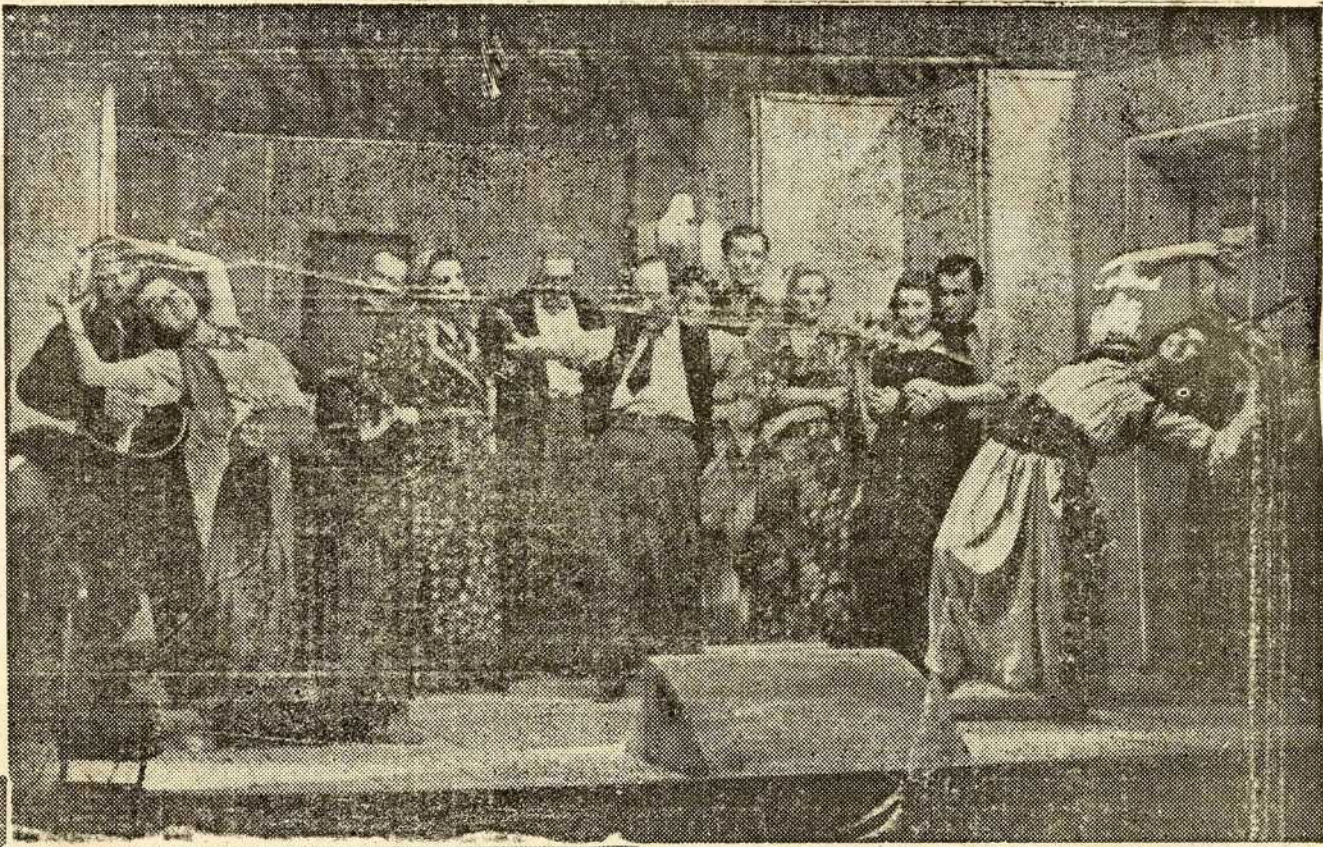
НОВО! ДОМАЋИЦЕ! НОВО!
У ОСКУДИЦИ ЈАЈА УПОТРЕБИТЕ „КОКИН“ УСПЕЛУ ЗАМЕНИЦУ ЗА ЈАЈА, ПОТРАЖИТЕ ГА ЈОШ ДАНАС КОД ВАШЕГ КОЛОНИЈАЛА. ПАЗИТЕ НА ИМЕ „КОКИН“. ГЛАВНО ЗАСТУПСТВО ИМА: АГЕНТУРА
»ЗЛАТИБОР« РАТКО С. БРАДОЊИЋ
БЕОГРАД — БЕОГРАДСКА УЛИЦА БРОЈ 3/1 (Славија) — ТЕЛ. 26-728
30561, 2-2

Вештачење
И ПРОЦЕЊИВАЊЕ НАКИТА И ДРАГОГ КАМЕЊА ВРШИ БЕСПЛАТНО ДУГОГОДИШЊИ СТРУЧЉАК У
ТРГОВИНИ СТАРОГ НАКИТА, КРАЉА МИЛАНА УЛ. БР. 41а (до Славије)
ПОРЕД ПРОЦЕНЕ ВРШИМО И ОТКУП НАКИТА ПО НАЈПОВОЉНИЈОЈ ЦЕНИ
30552, 4-4

Београдске слике

Милосрђе многих београђана према небринутој избегличкој сирочади познато је. Оно је омогућило овим малишанима не само пуну негу и правилан развој, већ им је омогућило и да наставе да уче школу. Поједини београђани који су примили у своје окриље по десеторо и двадесеторо деце, узели су чак и потребне учитеље и наставнике с којима деца раде из дана у дан најприлежније.

Горе — *Сцена из хумористичке ревије „Минут после десет“ од М. Дима-а.*

ни кућу овог иначе изванредно успешног ведрог театра.

Лево — *Избегличка деца на часу учења.*

Доле — *Завршна сцена из трећег чина комедије „Сунце, море и жене“ од М. Милошевића.*

У Српском народном позорништу приказана је у петак 5. о. м. премијера домаће комедије у три чина „Сунце, море и жене“ од Момчила Милошевића. Главна карактеристика овог комада је то што у њему играју само жене. Комад се развија на мору, међу женама које су дошле тамо да се разоноде. Аутор овог комада, који је и режију узео у своје руке, дао је ванредне психолошке типове који се оцртавају у живим дијалозима и разматрањима. Свака жена је свет за себе, с различитим жељама и погледима на свет. Ту је удовица (Невенка Микулић), распуштеница (Невенка Урбанова), госпођа са пестанцетом (Дивна Радић), госпођа са цветом (Ирена Јовановић), Ана (Олга Спиридоновић) и госпођица (Мира Тодоровић-Мавид). Све су улоге добро протумачене. Борба жена око једног мушкарца, кога је свака другачије замислила, завршава се у корист најлепше, најмање и најбоље.

Кроз целу комедију провејава ведрина, тако да оставља врло пријатан утисак. Декор је израђен по нацртима Миленка Шербана, а костими по нацртима Милице Јовановић-Бабић.

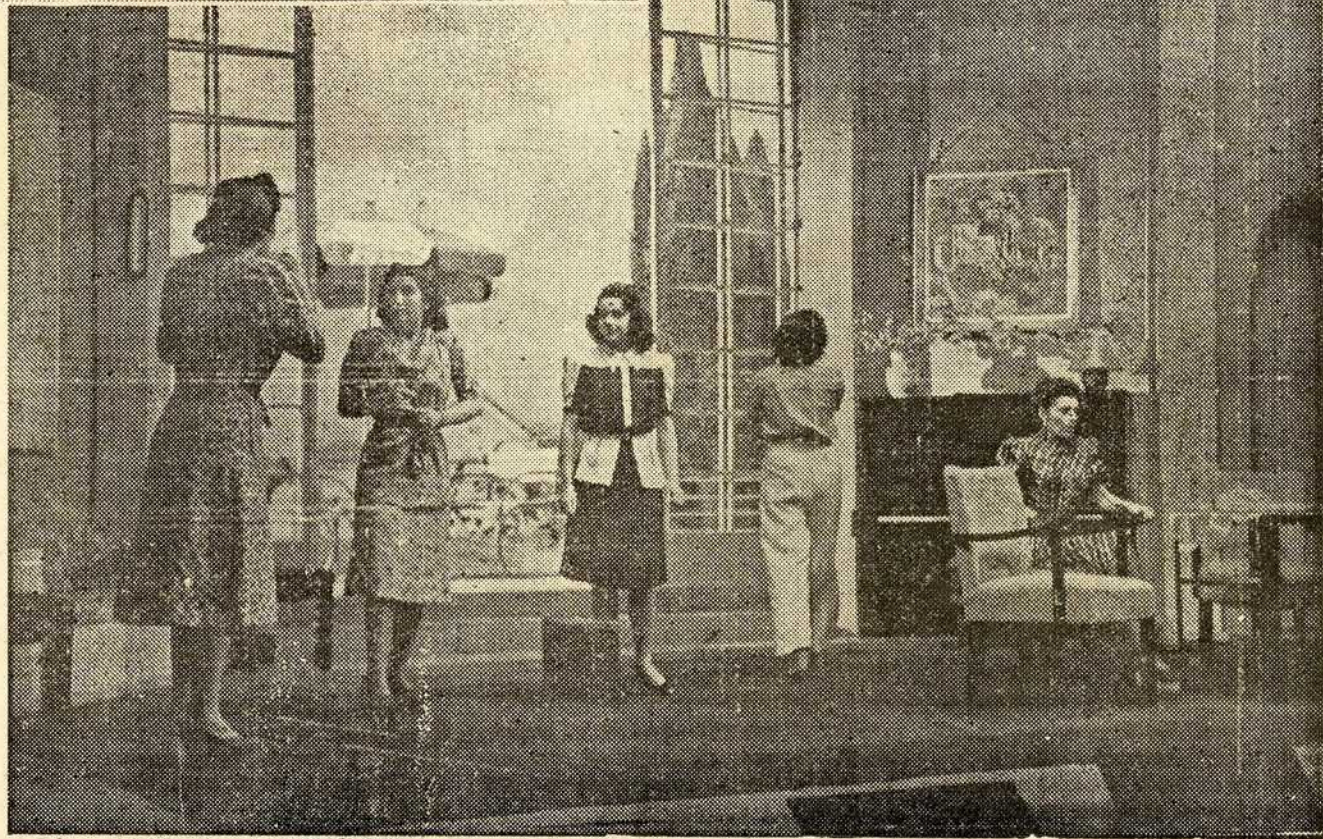
(Снимци: А. Симић)

Наша слика приказује једну малу групу избегличке љупке деце на часу, са својим старим учитељем кога је један племенити београђанин, примајући децу у свој дом, нарочито зато узео да их редовно поучава.

*

У ведром престоничком позорништу „Централа за хумор“ већ три пуне недеље, свако вече, приказује се с много успеха хумористична ревија „Минут после десет“ од М—Дима-а, у којој, на један духовит начин писац приказује перипетије Жике Јагодинца (Аца Цветковић) кога је затекао на улици минут после полициског часа, с коферчетом нуним мрса и балончетом пуним пречеченице, и приморао га да потражи уточиште у непознатој кући, случајно у стану удовице госпа Живке (Жанка Стокић), где се затим Јагодинца спалази и прима улогу коју су му наметнули удовица (због свог угледа и због језика комшилука) и њена најприснија комшиница (Софија Цока Петрић Нешић), да у току ноћи под туђим кровом узбуни и придобије све стараре.

Занимљиво је да је ово први случај, после дугог низа година, у нашем позоришном животу; да ова духовита, актуелна и пуна нама тако блиских елемената (узетих из свакидашњице) већ пуне три недеље из дана у дан пу-

Са Штукама

ПРОТИВ БАНДИТА

ПИШЕ: РАТНИ ИЗВЕШТАЧ,
ДР. КУРТ ПАУЛ

„Наредниче, бандити!“ довикнуо сам команданту „Штуке“ с којим се већ пола часа налазим у авиону у трагању за комунистичким бандама које пролазе Босном плачкајући мирно становништво и нападајући из заселе немачке трупе које заводе ред и поједина борна кола.

„Видим!“, одговара он на слушалицу и осећам истовремено како се машина диже у стрмом завоју да би се трнутак допније, као кобац, стрмоглавила и засула митраљеском ватром нападаче. И пре но што сам се окренуо, све цеви митраљеза сипају ватру на једну дугачку зграду, која се налази усамљена и скривена, у једној долини јужно од Х. у брдима Ено беже! Има их педесет-шездесет! Како само траже заклоне, зликовци! Ррррум... већ смо их прелетели. Осврћем се. Друм и преко једног замрзнутог потока мост. Док машина као нож сече ваздух видим неколико бандита који траже склониште под мостом.

„Мост!“ Наредник нема времена да одговори, али видим да ме је разумео. Праменови плавог дима као од цигарете из загрејаних цеви митраљеза промичу поред моје кабине. Само неколико секунда трајао је напад, али је био убиствен. Коњи се пропињу, људи падају...

Тако нападамо неколико пута, све док нам се реденици нису испразнили. Наредник пита:

— Има ли још муниције?

— Има.

— Пуцајте до краја!

Митраљез прашти.

Проклетство, што нисмо узели бомбе. Назад по њих! Враћамо се највећом брзином. Авион скоро сече врхове дрвећа и крвове кућа. Стада оваца која пасу испод снежног појаса између кршевитих стена прште на све стране као од напада курјака.

Опет смо над Х. Беле кунице нижу се у снегу надалеко с обе стране реке. Варошица је већ неколико дана опкољена од комунистичких банди. Слаби немачки одред већ дуже времена нема везе са спољним светом. Рањеници се пребацују авионима. Ено касарне! На крову се види велика за-

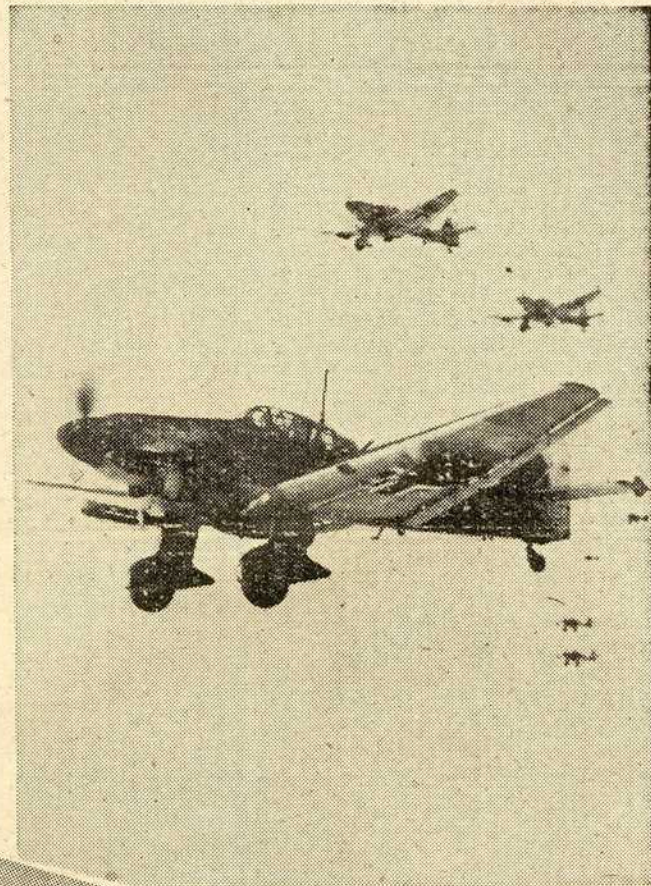
неколико мазги и 10—12 санки. То су на овом терену и у ово годишње доба једина, слаба саобраћајна сретства за наше храбре, тешко оптерећене пешаке. Ту моторна возила не помажу. Колоната маршује у правцу из кога ми долазимо. Напад је најбоља одбрана!

Машина прескаче дрвеће, живе оградe, упала у долине и диже се изнад планинских обронака. На махове се осећам лак као перо, на махове тежак као олово. Знам да нешто нисам чврсто везан да бих излетео из авиона.

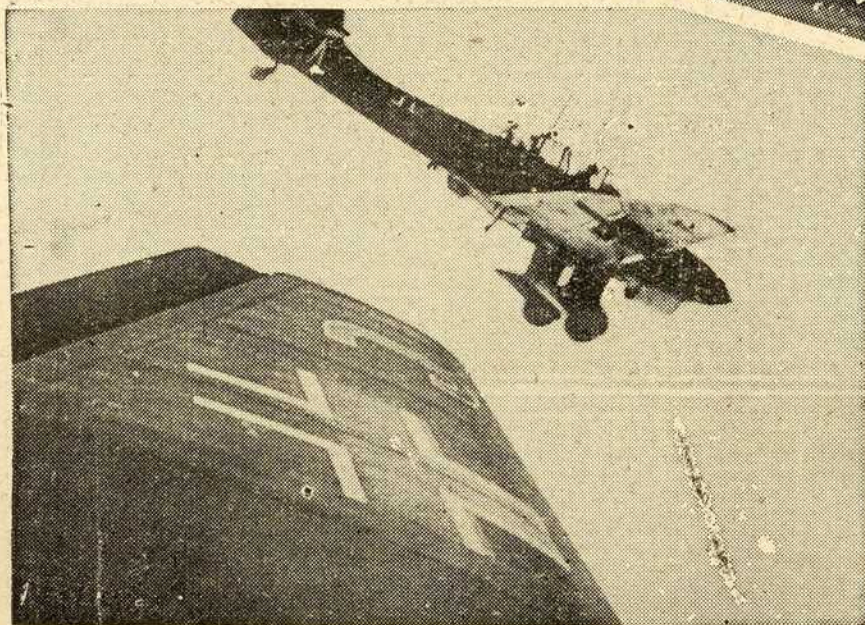
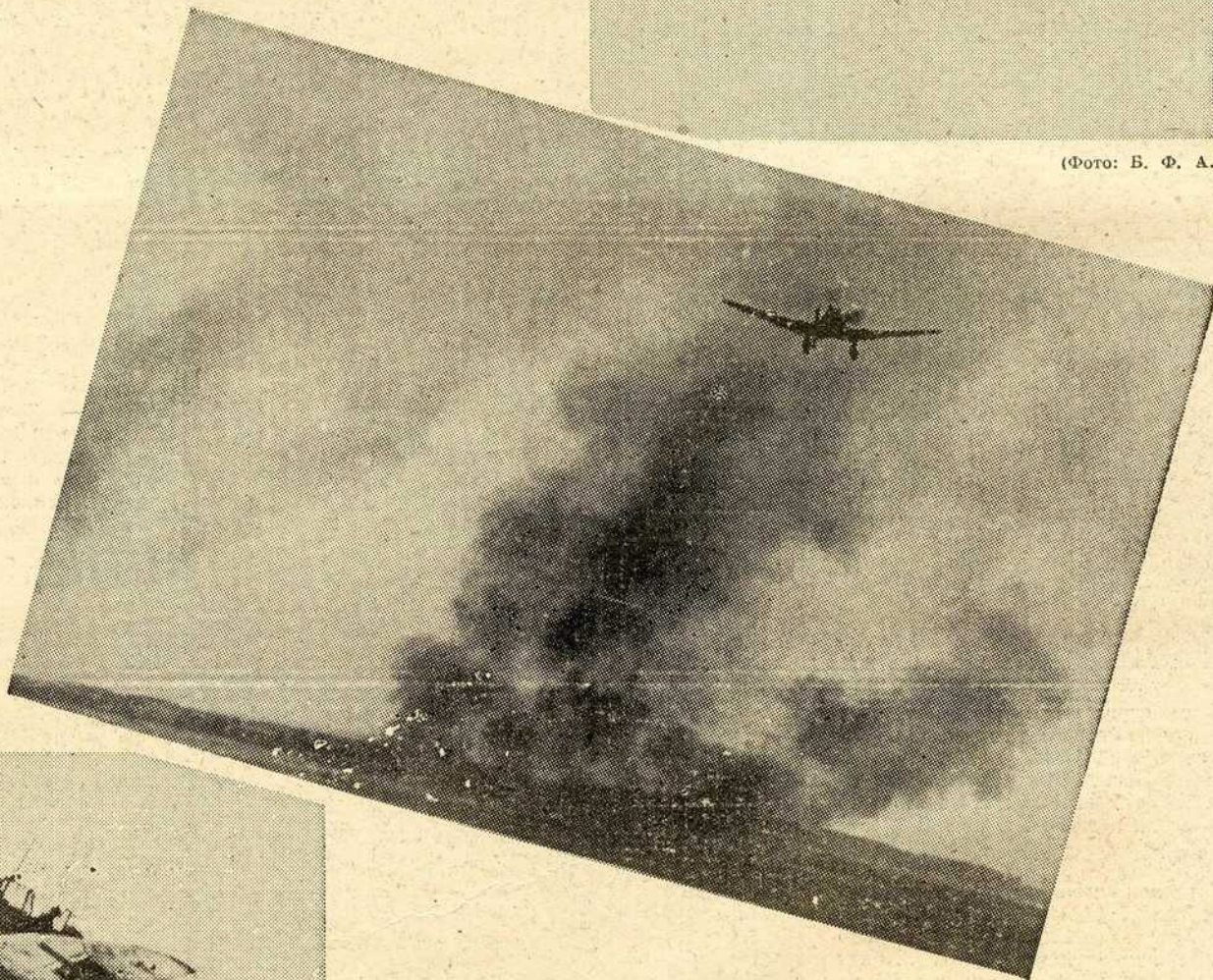
Испод нас две тамне линије: железничка пруга. Летимо право над њом.

— Воз! Пруга је разорена! довикује ми наредник.

Рушимо се. Машина се трза. Свега неколико метара прохујимо изнад воза. Војници нам машу. Из теретних вагона стрче цеви пушака. Плави дим избија из њих. До Ђавола, па они се боре! Сада видимо и партизана у бусији. Леже лево и десно од пруге и пуцају. Сто му громава, сад опет немамо више метака у пантлицу! Урла-

(Фото: Б. Ф. А.)

става са кукастим крстом. На прозорима војници одушевљено машу.

— На друму једна колона! саопштава ми наредник. Осврћем се. Стварно,

јући наша машина руши се на непријатеља. На небу се појављује још једна Штука. Она ће се позабавити с том господом, ми крећемо даље.

— Пред нама гори једно село! јавља пилот, високи и витки Шваба из Штутгарта са гвозденим крстом прве класе на грудима. Велики, сиви стубови дима пролећу мимо нас. Доле на земљи куће покривене сламом у пламену. Лице на лонце с врелом сламом. Снег се око њих топи у великом отстојању, и врзају се неки људи у цивиљу с пушкама.

Поред самога села у пламену неко велико здање.

— Фабрика барута! довикује ми наредник.

Оданле нам машу и дају знакове. Неки леже, неки стоје с пушкама на готовс и показују у правцу села. Фолксдојчери, људи реда, против бандита.

Атерирамо. Рапорт. Лојтнант наређује:

— Бензина и одмах бомбе на кућу!

Три апарата узлећу. Наша машина обрушава прва. Падамо тако стрмо да гледам облаке као човек који лежи у трави и гледа у небо. Притиснут сам уз седиште као камен. Свега двеста метара изнад куће бомбе испидају. Земља, шума и брег наједном се опет усправљају. Страшан тресак: пун погодак!!! Друга два апарата урлају за нама. Њихове бомбе падају тачно на исто место, у разорено гнездо!

— Добро је било, лафе!
Штуке се љуљају. Опет се враћамо...

Кромпир, дрво и слама

У СЛУЖБИ МОДЕ

Иако је рат, иако се у свету мора штетети, мода се мења. Она доноси за сваку сезону новите као и до сада. Осим тога и помодарке желе да се њихове хаљине знатно разликују по кроју и изгледу од прошлогодишњих. Могло би се рећи да је сада женама много више стало да им сваки део тоалете буде модно ремек дело, просто зато што се сад до свега много теже долази. Није довољно имати новаца и укуса, већ треба знати снажи се баш сада кад немамо на располагању материје и сировине као некада.

Рат је погодио моду. Ономогућио је размену робе између многих земаља. Али је мода довитљива и жилава и не губи храбрости да доскочи овим тешкоћама. У Немачкој су јој нарочито хемичари с успехом прискочили у помоћ. Стада оваца од којих се до сада добијала мека и лепа вуна за најлепше модерне штофове, замењују сада: дрво, слама и кромпир. После много покушаја и испитивања хемичари су нашли начин како да без правих сировина производе лепе тканине које ће моћи да замене досадашње.

Праву вуну, свилу и памук, замењује „цел-воле“, која се добија од дрвета, кромпира и сламе. Место свињске, јеленске и телеће коже употребљавају се разне пресоване материје које на пр-

ви поглед изгледају истоветне са онима које треба да их замене. Ципеле са пресованим ђоновима су исто тако елегантне и лепе као и предратне са кожном ђоном. Бар у изгледу је мала разлика. Торбице су прављене од „материје сличне кожи“ и по својој форми и изради елегантне су и доста практичне. Нови штофови од „цел-вола“ израђени су у сасвим новим и веома лепим ткањима необично привлачних боја. Буклеи, ангора, фингрет, велури, дијагонали, жерсеји, штофови са глатком или рапавом површином, све се то налази у новим колекцијама иако су већином израђени од најмање педесет процената „цел-вола“.

Дрвене ципеле су се усавршиле у форми а уо навикло на њихово клопање по асфалту. А још поготову лети „текуће чарапе“ које се једноставно намажу на ноге могу у свако доба заменити свилене.

И торбице од дрвета су у великој моди. Оне су израђене од мноштва ситних дрвених перли у разним бојама и треба веровати трговцима који тврде да су много истрајније од нових торбица израђених од пресоване коже.

Љубљење руку, ОД СТАРИХ ИНДУСА ДО ДАНАС

Ако бисмо хтели да истражимо отакуда у људском друштву датира обичај љубљења руку, морали бисмо се вратити у давна времена неких азијских народа. Љубљење руку има своје порекло у чисто верским обредима. Стари Индуси, на пример, поздрављали су излазак сунца, месеца или звезда, на тај начин што су клечећи пред својим становима на комаду асуре, у верском заносу приносили руку устима и љубили је.

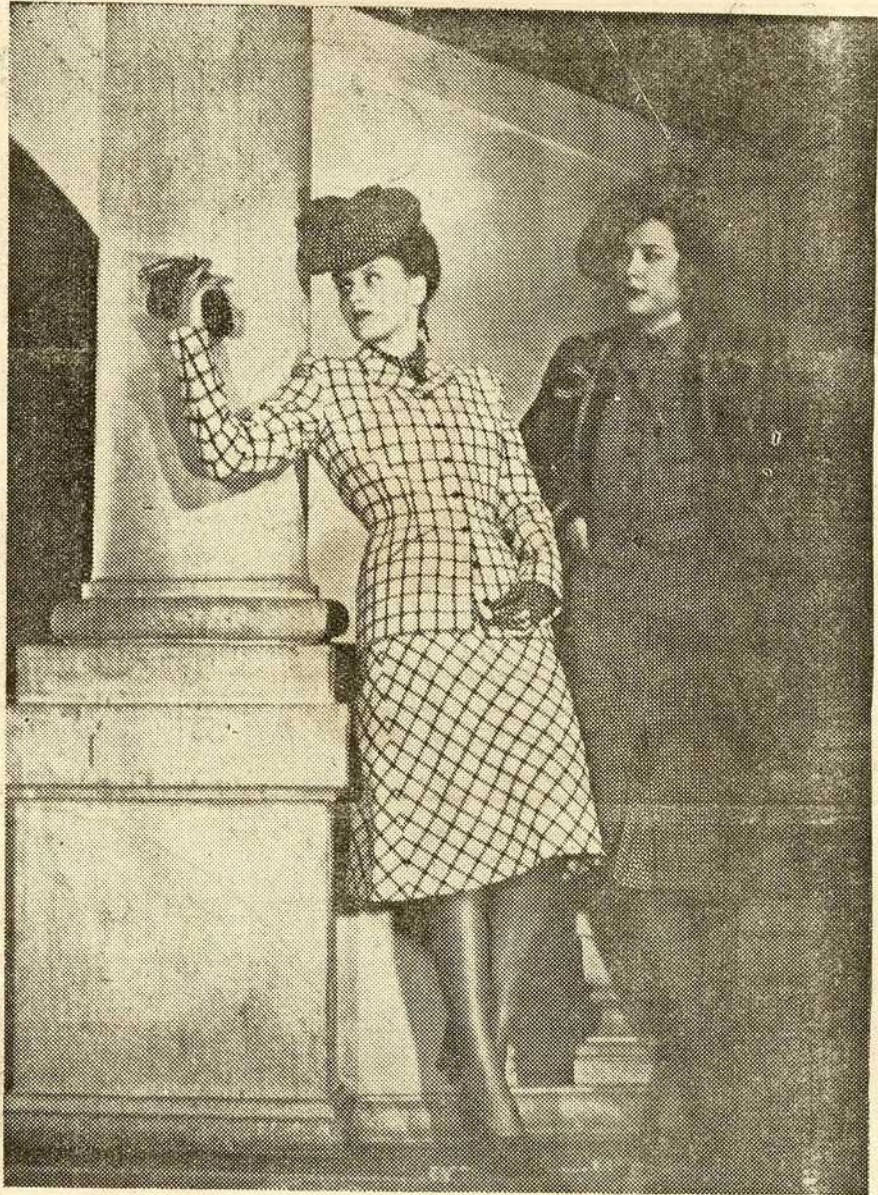
И код Грка постојао је обичај љубљења руку. Кадгод је неки Грк хтео да умилостиви разгневног бога, или је од њега хтео да измоли неку нарочиту услугу и милост, изражавао је своју молбу богу, љубљењем своје сопствене руке. Од Грка примили су овај обичај и Римљани.

У прво време у римској републици љубљење руку било је дужност само робова. Племићи и слободни грађани указивали су поштовање или пријатељство само загрљајем. Али, дошло је време, када је у Риму, сваки онај који је пролазио поред кipa неког бога, а при том није љубио своју руку, сматран за јавног грешника и богохуљника. Доцније су због оваквих преступа установљене чак и строге казне.

Међу владарима средњег века љубљење руку било је неопходно изискивање поштовања. Поданици, пре него што би владару пољубили руку, морали су најпре клекнути или пољубити руб његове хаљине. Појавом хришћанства овај обичај преноси се и на црквене великодостојнике као доказ њихове светости и достојанства.

На обичај љубљења руку наишао је и Фердинанд Кортес приликом својих војничких похода 1510 године, на мексичком тлу. Тамошње старешине домова поздравиле су га на тај начин што би врховима прстију дотакле земљу, а затим их дуго љубили.

Током времена овај обичај потпуно је изгубио своје првобитно значење, које је некад било много озбиљније и много дубље него што је данас. Људи су временом овај обичај свакојако прилагођавали и давали му различита значења, тако да је на крају љубљење руку постало једна безначајна и обична друштвена форма и навика — навика која се, као што знамо, данас све више избегава и одбацује.

Два спортска модела пролетњих костима. Један је браон-беле боје, а други пепти са црним кепом.

(Фото: В. Ф. А.)

Спорски костим: сукња од црног штофа а јакна светле боје у пругама.

Младачка пролетња хаљина од два дела. Сукња се закопчава на горњи део у струку на каишу. Спорски делуци два велика чепца. Шешир и рукавице су од исте материје.

Јевџина ВУЈНА

БОНБОНЕ ОД ПАСУЉА

Скувати добро четврт кг. пасуља, без ичега раскуван пропасирати и додати четврт кг. шећера, понасто умутити заједно са 2-3 паклице ванилина; додати затим коре истругане од лимуна и поморанџе и правити куглице, ако је случајно сувише ретко додати мало брашна; куглице умутати у осмину кг. струганих ораја, 100 гр. какао и осмину кг. шећера и метнути у капеле од хартије, служити уместо бонбона.

ШТРУДЛА СА КИСЕЛИМ КУПУСОМ

Од 250 г брашна, 15 г квасца, 1/8 л млека, 30 г масти, једног јајета и соли замесити кисело тесто. Кад тесто надође развићи га у виду четвороугаоника, помоћу перцета премазати га растопљеном машћу и посути преосталим подварком; ставити на тесто и огуљену кобасицу, на га завити као штрудлу. Одозго премазати штрудлу растопљеном машћу и испећи је да буде лепо румена. Уместо кобасице у штрудлу се може, поред подварка, ставити млевено месо приређено као наред за питу са месом. Са неком чорбом, ова штрудла добар је и сит ручак.

МЕДЕНЕ ЗВЕЗДИЦЕ

Узети колико брашна толико меда (на пример 250 г брашна, 250 г меда) и замесити тесто. Ако је тесто сувише масно, додати мало воде или млека, као и неки мирисни зачини, стругане коре од лимуна или „ванилина“. Развићи тесто и ваљати звездиче Ређати их у слабо подмазану тенцију и пећи на слабој ватри. Једно јаје и мало масла даће тесту бољи укус.

МАЛИ КУВАРСКИ САВЕТИ

Мрвице од кромпира уместо хлебних мрвица. За разна кувана теста припремити овакве мрвице: преостали иструган обарени кромпир ретко посути у тенцију обложену чистом белом хартијом; тенцију метнути у млаку пивницу да се мрвице добро осуше. Чувати у лименој кутији на сувом месту. Кад устреба, мрвице се зачас румено испреже у масти.

Кнедле од кромпира неће се распасти, ако у њима нема јаја; за тесто се узме половина брашна, половина гриза и свака се кнедла увала у брашно пре него што се спусти у кључалу воду да се кува.

Уместо уљем салата се може зачинити овим умаком: Мали још тонал обарен кромпир се изгвечи са мало масти и из-

меша као каша, па у то сипа разблажено сирће, мало сланине и, ако се воли, трпичица алеве паприке. Тим умаком прелије се салата.

Мање масти треба за колаче кад се на 500 г брашна узме 125 г барених кромпира. Ово важи за све врсте колача било да се тесто мути у чинији, замеси на дасци или прави с квасцем, кисело тесто.

РЕЦЕПТ ЗА САПУН

Преостале комадиће сапуна за прање чувајте и када накупите 500 грама, истружите тај сапун и налијте га са 5 л воде. Додајте и две средње истругане свеће или одговарајућу количину комадића од свеће, 250 гр. натрона (масне или камене соде) и 1 цео пакет неког прашка за прање, „Персил“а или њему сличног, и 125 гр. глицерина. Закопчите и кувајте 3 сата, с времена на време променајте. После тога изручите сапун у сандук или какав подбсан суд, обложен влажном пешећеном врпом. Кад се маса стегне изручите сапун и таквом жицом исечите га на комаде, веће или мање. Од наведене количине треба да добијете отприлике 3,200 кг. сапуна.

Мисли о женама

— Један је филозоф рекао: „Познавао сам једну жену која се никад није смејала да не би имала боре. Умрла је несрећница у тридесетој години.

— Жене? Није довољно да их учините срећним, треба да их и волите.

— Кад жене почињу много да мисле на своју лепоту онда људи налазе да су све мање лепе.

— Жене су обично врло сиромашне у мржњи али зато богате у освети.

— Жена без канрица личи на мопотону и пуну долину.

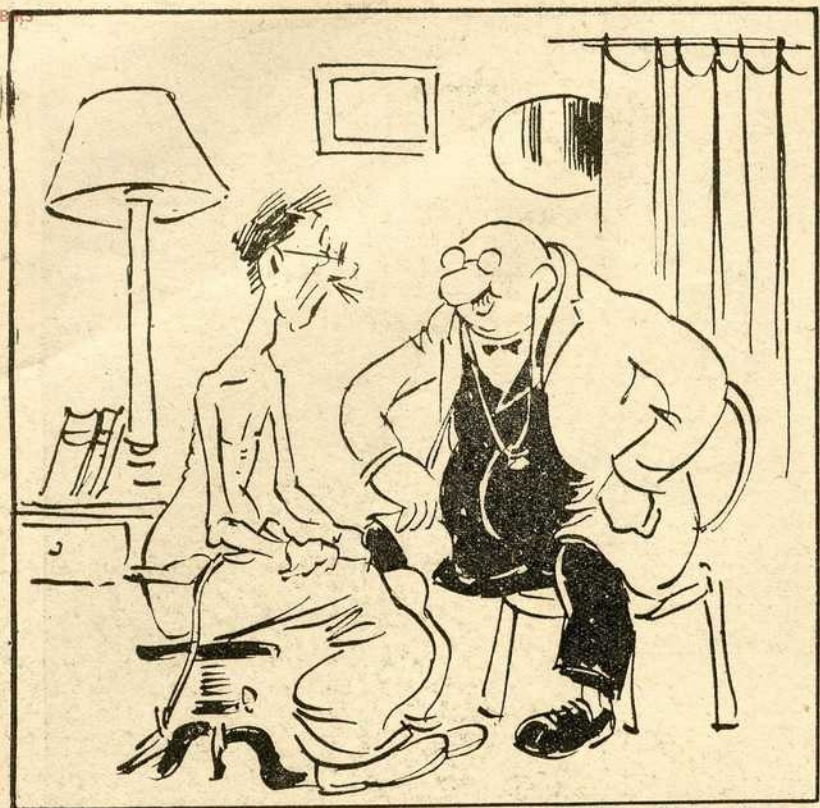
— Жене које људи презиру обично бреде више од оних за којима жуде.

— Никада огледало прво, не открије трагове старости на лицу једне жене: ту улогу обично одигра жена најбоља пријатељица.

— Најопаснији нападач је жена која се уморила од своје невиности.

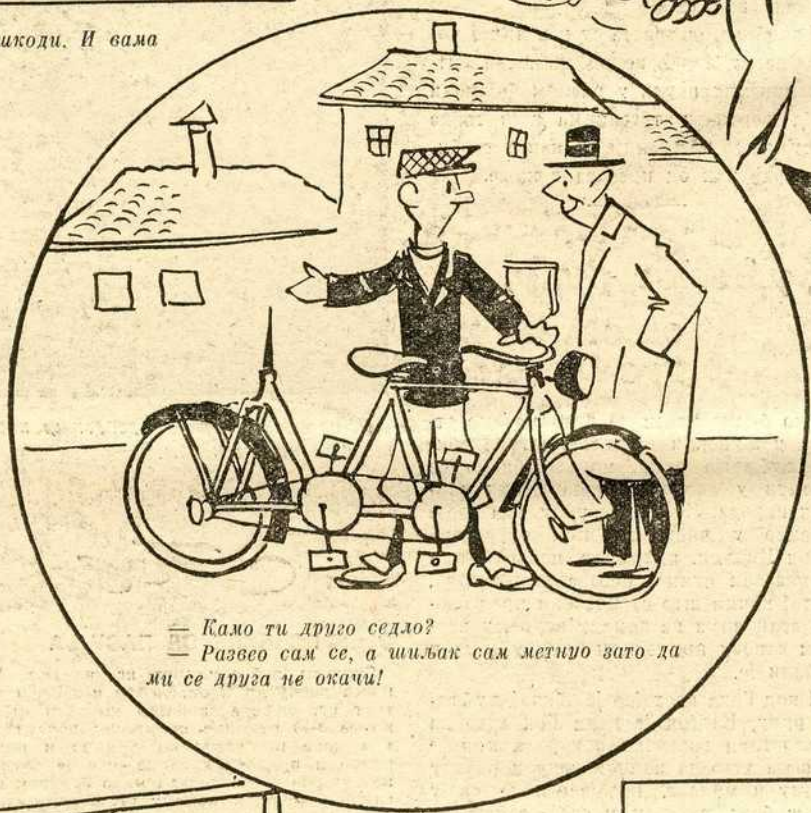

— Освамо све цигарете, пошто вам дуван штоди. И вама ће бити боље а ја бар нећу морати да стојим!

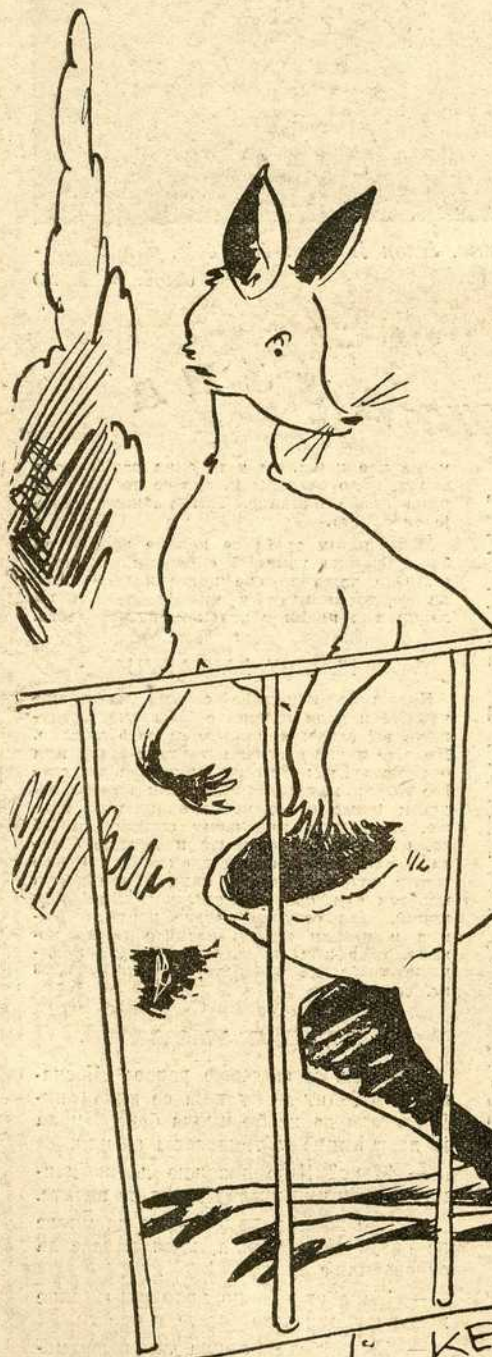
КОЛО
ТУМОРА

— Шта је овом човеку?
— Сипала му жена у јело машински зејтин место оног правог!

— Камо ти друго седло?
— Развео сам се, а шиљак сам метнуо зато да ми се друга не окачи!

КЕНГУР
MACRUPUS GIGANTEUS

— Јао, слатка, види ова има праву ташну од коже!

— Ето, Тозо, зар ти нисам рекла да смо погрешили врата!

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА